

Hallituksen esitys Eduskunnalle vakuutuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että vakuutuslaiksi koskeva lainsäädäntö uudistetaan. Uudessa vakuutuslaissa säädettäisiin vakuutuslaissa henkilöstöstä ja ratkaisukokoonpanoista eri asiaryhmissä sekä lainvoimaisen päätöksen poistamisesta ja purkamisesta.

Vakuutuslaissa päätösvaltaiseen kokoonpanoon kuuluisi kolme lakimiesjäsentä niin kuin nykyisin. Lääkärijäsenen kuuluisi kokoonpanoon yhden lakimiesjäsenen asemesta, jos lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun.

Muita jäseniä koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin nykyisestä. Ansioeläke-, työttömyysturva- ja tapaturmavakuutusasioissa kokoonpanoon kuuluisi kaksi työelämän ja työmarkkinoiden oloja tuntevaa jäsentä. Samat yksityisen sektorin työoloja tuntevat jäsenet voisivat kuulua kokoonpanoon kaikissa näissä asiaryhmissä. Yrittäjien ansioeläkeasioissa kokoonpanoon kuuluisi kaksi yritystoiminnan oloja tuntevaa jäsentä, maatalousyrittäjien ansioeläke- ja tapaturmavakuutusasioissa kaksi maatalousyrittäjien oloja tuntevaa jäsentä sekä sotilasvamma-asioissa kaksi korvauksensaajien oloja tuntevaa jäsentä tai yksi korvauksensaajien oloja tunteva jäsen ja yksi sotilasjäsen. Nykyisin maallikkojäseniä osallistuu vakuutuslaissa myös kansaneläkeasioiden ja opintotukiasioiden käsittelyyn. Ehdotuksen mukaan nämä asiat ratkaistaisiin vakuutuslaissa kolmen jäsenen kokoonpanossa.

Tapaturmavakuutusasioissa voitaisiin edelleen hakea muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen niin kuin nykyisin. Korkein hallinto-oikeus voisi kaikissa

toimeentuloturvan asiaryhmissä purkaa vakuutuslaissa päätöksen, jos asian käsittelyssä vakuutuslaissa on tapahtunut menettelyvirhe, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen.

Ylimääräinen muutoksenhaku ei toimeentuloturva-asioissa enää ohjautuisi korkeimpaan oikeuteen muissa tapauksissa kuin niissä, joissa on kyse ylimääräisestä muutoksenhausta korkeimman oikeuden päätökseen.

Eläkkeensaajien asumistuesta annettua lakia, kansaneläkelakia, koulutus- ja erorahastosta annettua lakia, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkasta annettua lakia, sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annettua lakia ja tapaturmavakuutuslakia muutettaisiin niin, että muutosta voisi hakea vakuutuslaista asioissa, joissa nykyisin on yksiasteinen valitustie muutoksenhakulautakuntaan. Myös palkkaturva-asioissa muutoksenhaku työttömyysturvalautakunnan päätöksestä ohjattaisiin vakuutuslaista.

Vakuutuslaissa organisaatiota kehitettäisiin nykyistä joustavammaksi ja erikoistuneemmaksi. Vakuutuslaissa jakaantuisi osastoihin, jotka voisivat erikoistua asiaryhmittäin. Osastoa johtaisi laamanni. Osa ratkaisutoiminnan seurannasta ja ohjaamisesta siirtyisi laamannelle. Ylituomari vastaisi kuitenkin edelleen viime kädessä ratkaisukäytännön yhdenmukaisuudesta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2003.

Esitys liittyy valtion vuoden 2003 talousarvioesitykseen.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO.....	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila	4
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Vakuutusosoikeuden asema.....	4
Vakuutusosoikeuden henkilöstö	4
Vakuutusosoikeuden kokoonpano	5
Asioiden käsittely vakuutusosoikeudessa.....	6
Muutoksenhaku korkeimpaan oikeuteen.....	7
Korkeimman hallinto-oikeuden asema.....	7
1.2. Nykytilan arviointi.....	7
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	8
2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi.....	8
2.2. Keskeiset ehdotukset.....	9
Vakuutusosoikeuden jakaminen osastoiksi.....	9
Vakuutusosoikeudessa käsiteltävät asiat	9
Vakuutusosoikeuden kokoonpano	9
Hallintoasioiden käsittely	10
Vakuutusosoikeuden ylituomari.....	10
Ylimpien tuomioistuinten asema.....	10
3. Esityksen vaikutukset.....	11
3.1. Taloudelliset vaikutukset	11
Vakuutusosoikeus.....	11
Korkein hallinto-oikeus.....	11
Korkein oikeus	11
3.2. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan	12
3.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset.....	12
4. Asian valmistelu.....	12
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja.....	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	14
1. Lakiehdotusten perustelut.....	14
1.1. Vakuutusosoikeuslaki.....	14
1 luku. Vakuutusosoikeuden tehtävä ja henkilöstö.....	14
2 luku. Asioiden käsittely vakuutusosoikeudessa.....	16
3 luku. Ylimääräinen muutoksenhaku.....	21
4 luku. Erinäiset säännökset	23
1.2. Laki tuomareiden nimittämisestä.....	24
1.3. Laki eläkkeensaajien asumistuesta.....	25
1.4. Kansaneläkelaki.....	25
1.5. Laki koulutus - ja erorahastosta	25

1.6.	Laki lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta.....	25
1.7.	Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille	26
1.8.	Palkkaturvalaki.....	26
1.9.	Merimiesten palkkaturvalaki.....	26
1.10.	Tapaturmavakuutuslaki.....	27
1.11.	Rikosvahinkolaki.....	27
1.12.	Sotilasvammalaki.....	28
2.	Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	28
3.	Voimaantulo	28
4.	Säätämisyjärjestys	28
LAKIEHDOTUKSET.....		30
Vakuutusosoikeuslaki.....		30
tuomareiden nimittämisestä annetun lain muuttamisesta		34
eläkkeensaajien asumistukilain 10 §:n muuttamisesta.....		37
kansaneläkelain 73 §:n muuttamisesta.....		37
koulutus- ja erorahastosta annetun lain 3 b ja 3 d §:n muuttamisesta.....		38
lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain 9 ja 14 §:n muuttamisesta.....		38
sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 7 ja 8 §:n muuttamisesta.....		39
palkkaturvalain 26 §:n muuttamisesta.....		40
merimiesten palkkaturvalain 24 §:n muuttamisesta.....		41
tapaturmavakuutuslain 43 ja 53 d §:n muuttamisesta.....		42
rikosvahinkolain 27 §:n 3 momentin kumoamisesta.....		42
sotilasvammalain 25 §:n 3 momentin kumoamisesta.....		43
LIITE.....		44
RINNAKKAISTEKSTIT.....		44
tuomareiden nimittämisestä annetun lain muuttamisesta		44
eläkkeensaajien asumistukilain 10 §:n muuttamisesta.....		47
kansaneläkelain 73 §:n muuttamisesta.....		48
koulutus- ja erorahastosta annetun lain 3 b ja 3 d §:n muuttamisesta.....		49
lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain 9 ja 14 §:n muuttamisesta.....		50
sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 7 ja 8 §:n muuttamisesta.....		52
palkkaturvalain 26 §:n muuttamisesta.....		53
merimiesten palkkaturvalain 24 §:n muuttamisesta.....		54
tapaturmavakuutuslain 43 ja 53 d §:n muuttamisesta.....		55

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Vakuutusosoikeuden asema

Vakuutusosoikeuden tehtävänä on sosiaaliturva-asioiden erityistuomioistuimena käsitellä muutoksenhakuasioita, jotka sosiaaliturvalainsäädännön mukaan kuuluvat sen toimivaltaan.

Vakuutusosoikeuden organisaatiosta säädetään vakuutusosoikeudesta annetussa laissa (14/1958) ja vakuutusosoikeudesta annetussa asetuksessa (264/1982). Tarkempia määräyksiä asioiden käsittelystä ja toiminnan muusta järjestelystä annetaan vakuutusosoikeuden työjärjestyksessä, jonka vakuutusosoikeus vahvistaa.

Vakuutusosoikeudesta on muodostunut laaja-alainen sosiaaliturva-asioiden ylin muutoksenhakuaste.

Tapaturmavakuutusasioissa on kuitenkin mahdollista valittaa vakuutusosoikeuden päätöksestä korkeimpaan oikeuteen, jos kyse on oikeudesta korvaukseen, korvausvelvollisuudesta tai perustevalituksesta, mikäli korkein oikeus myöntää valitusluvan. Lisäksi korkeimmalta oikeudelta voidaan hakea muutosta ylimääräisillä muutoksenhakuaineilla tapaturmavakuutusasioissa, sotilassvamma-asioissa ja rikosvahinkojen korvaamista valtion varoista koskevissa asioissa.

Vakuutusosoikeuden henkilöstö

Vakuutusosoikeudessa on vakuutusylituomari, vanhempia ja nuorempia vakuutusosiojantareita sekä esittelijöinä vakuutusosiojantareita. Vakuutusosiojantare voi toimia myös yhtenä lakimiesjäsenenä. Lisäksi vakuutusosoikeudessa on lääkärijäseniä ja muita maallikkosiojantareita sekä tarpeellinen määrä heidän varajäseniään.

Vakuutusosoikeus toimii jaostoihin jakaantuneena. Jaoston puheenjohtajana toimii vanhempi vakuutusosiojantare ja toisena lakimiesjäsenenä sekä tarkastavana jäsenenä nuorempi vakuutusosiojantare.

Lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä. Esittelijänä toimii tavallisesti vakuutusosiojantare. Vakuutusosiojantareit ovat suorittaneet oikeustieteen kandidaatin tutkinnon. Myös muun tutkinnon suorittanut virkamies voidaan määrätä esittelijäksi, mutta käytännössä tätä mahdollisuutta ei ole käytetty, sillä niin sanottujen lainopillisten asioiden ratkaiseminen edellyttää kolmatta lakimiesjäsentä ja asian esittelijänä toimiva vakuutusosiojantare toimii vakuutusosoikeudesta annetun asetuksen 7 §:n mukaan myös kolmantena lakimiesjäsenenä.

Kullakin jaostolla asioita esittelee kolme vakuutusosiojantare. Valitusasioiden valmistelussa avustaa esittelijän työparina toimiva osastosihteeri. Valtaosa osastosihteereistä on suorittanut korkeakoulututkinnon. Toimisto- ja hallintopalvelut ovat yhteisiä kaikille jaostoille.

Vakuutusosoikeudessa oli vuonna 2001 yhdeksän jaostoa, joilla työskenteli 19 vakuutusosiojantare ja 27 esittelijänä toimivaa vakuutusosiojantare. Muu henkilöstö mukaan lukien henkilöstön määrä oli yhteensä 103. Lääkärijäseniä oli 8 ja lääkäri varajäseniä 7. Maallikkosiojantareita ja maallikkosiojantareita oli yhteensä 118.

Jaostojen kokoonpanot muutetaan noin vuoden välein, jolloin nuoremmat vakuutusosiojantare ja jaoston esittelijät siirtyvät toiselle jaostolle. Vakuutusosiojantareit esittelevät yleensä kahteen tai kolmeen eri asiaryhmään kuuluvia asioita, joihin he erikoistuvat useamman vuoden ajan. Sen sijaan vakuutusosiojantareit eivät erikoistu mihinkään asiaryhmään, vaan vaihtavat niitä vuosittain jaostojen kokoonpanojen muuttuessa.

Hallintoasiat käsitellään hallintojaostossa, jossa asian käsittelyyn osallistuvat kaikki vakinaisen vakuutustuomarin viran haltijat. Juoksevat hallintoasiat ratkaisee vakuutusylituomari, joka myös valvoo vakuutus oikeuden ratkaisukäytännön yhtenäisyyttä seuraamalla vakuutus oikeuden ratkaisuja. Tulosjohtamisessa vakuutus oikeus toimii yhtenä tulosityksikkönä, jonka tuloksellisuudesta vastaa vakuutusylituomari.

Vakuutus oikeuden kokoonpano

Oikeudenkäyntiasiat käsitellään vakuutus oikeuden jaostossa, jossa on puheenjohtajana vakuutusylituomari tai vakuutustuomari ja muina jäseninä kaksi lakimiesjäsentä. Jos asia koskee lääkeopillista seikkaa, toisen lakimiesjäsenen asemesta asian käsittelyyn osallistuu lääkärijäsen. Lakimiesjäsenenä voi olla myös vakuutussihteeri. Lisäksi asian käsittelyyn osallistuu kaksi maallikkojäsentä sen mukaan kuin vakuutus oikeudesta annetun lain 5 a §:ssä säädetään tai jos jaosto niin päättää. Osa asioista käsitellään kolmijäsenisessä kokoonpanossa ilman maallikkojäseniä. Kun kokoonpanoon kuuluu kaksi lakimiesjäsentä, molemmat lakimiesjäsenet ovat vakuutustuomareita. Kolmen lakimiesjäsenen kokoonpanossa kolmantena lakimiesjäsenenä toimii vakuutussihteeri, joka toimii myös asian esittelijänä. Vakuutusylituomari ja vakuutustuomarit ovat päätoimisia. Heidät nimittää tasavallan presidentti tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) mukaisesti. Heidän kelpoisuusvaatimuksensa ovat vastaavat kuin muillakin tuomareilla. Niistä säädetään tuomareiden nimittämisestä annetussa laissa. Lääkärijäsenet ja muut maallikkojäsenet määrätään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. He hoitavat tehtäväänsä sivutoimisesti. Heidän paikkansa vapautuessa kesken toimikauden määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Heidän oikeudestaan pysyä tehtävässään on muutoin voimassa, mitä tuomarinviran haltijoista säädetään. Lääkärijäsenen tulee olla laillistettu lääkäri. Lääkärijäsenten ja heidän varajäsentensä määräämistä varten sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö tekee ehdotuksen

oikeusministeriölle.

Muista maallikkojäsenistä ja niistä tahoista, joiden ehdotuksesta heidät määrätään, säädetään yksityiskohtaisesti vakuutus oikeudesta annetun lain 5 a ja b §:ssä. Valtioneuvosto määrää heidät oikeusministeriön esityksestä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Kaksi maallikkojäsentä osallistuu vakuutus oikeudessa asian käsittelyyn

- 1) kansaneläkelaisissa (347/1956), rintamasotilaseläkelaisissa (119/1977) ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetussa laissa (988/1988) tarkoitetuissa asioissa,
- 2) työntekijäin eläkelaisissa (395/1961), lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa (134/1962) sekä eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaisissa (662/1985) tarkoitetuissa asioissa, jos asiassa on kysymys siitä, oikeuttaako sairaus, vika tai vamma näiden lakien mukaiseen eläkkeeseen,
- 3) maatalousyrittäjien eläkelaisissa (467/1969) tarkoitetuissa asioissa, jos asiassa on kysymys siitä, oikeuttaako sairaus, vika tai vamma tämän lain mukaiseen eläkkeeseen, sekä maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetussa laissa (1317/1990), luopumiseläkelaisissa (16/1974), maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetussa laissa (1330/1992), maatalousyrittäjien luopumistuesta annetussa laissa (1293/1994), kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta annetussa laissa (1297/1994) ja maataloustuotannon lopettamistuesta annetussa laissa (1340/1996) tarkoitetuissa asioissa,
- 4) yrittäjien eläkelaisissa (468/1969) tarkoitetuissa asioissa, jos asiassa on kysymys siitä, oikeuttaako sairaus, vika tai vamma tämän lain mukaiseen eläkkeeseen,
- 5) merimieseläkelaisissa (72/1956) tarkoitetuissa asioissa,
- 6) kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaisissa (202/1964) tarkoitetuissa asioissa,
- 7) valtion eläkelaisissa (280/1966), valtion perhe-eläkelaisissa (774/1968), Suomen Pankista annetussa laissa (719/1997), kansaneläkelain 58 a §:ssä, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaisissa (298/1966), evankelis-luterilaisen kirkon perhe-

eläkelaisissa (258/1970), kansanedustajain eläkelaisissa (329/1967), kansanedustajain perhe-eläkelaisissa (107/1990) sekä valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetussa laissa (870/1977) tarkoitetuissa asioissa,
 8) tapaturmavakuutuslaissa (608/1948) ja sotilastapaturmalaisissa (1211/1990) tarkoitetuissa asioissa, jos asiassa on kysymys siitä, oikeuttaako ruumiinvamma, sairaus tai kuolema näiden lakien mukaiseen korvaukseen,
 9) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa (1026/1981) tarkoitetuissa asioissa, jos asiassa on kysymys siitä, oikeuttaako ruumiinvamma, sairaus tai kuolema tämän lain mukaiseen korvaukseen,
 10) työttömyysturvalaisissa (602/1984), työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (763/1990), työmarkkinatuesta annetussa laissa (1542/1993) ja vuorotteluvapaakokeilusta annetussa laissa (1663/1995) tarkoitetuissa asioissa sekä asiassa, jossa on työttömyyskassalain (603/1984) nojalla hylätty kassan jäseneksi pääsy tai erotettu jäsen,
 11) opintotukilaisissa (65/1994) tarkoitetuissa asioissa ja
 12) sotilasvammalaisissa (404/1948) ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetussa laissa (1309/1994) tarkoitetuissa asioissa, jos asiassa on kysymys siitä, oikeuttaako ruumiinvamma, sairaus, kuolema tai

katoaminen näiden lakien mukaiseen korvaukseen.

Jos vakuutusosoikeudessa ratkaistavalla asialla on periaatteellista merkitystä tai jos jaoston ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, voi jaosto päättää tai vakuutusylituomari määrätä asian käsiteltäväksi täysistunnossa. Täysistunnossa on puheenjohtajana vakuutusylituomari ja jäsenenä muut vakuutustuomarit sekä enintään vastaava määrä asianomaisia maallikkojäseniä. Täysistuntoja järjestetään käytännössä harvoin, vain noin 5-8 vuoden välein. Vakuutusylituomari voi määrätä asian otettavaksi puheenjohtajallaan uudelleen käsiteltäväksi myös laajennetussa jaostossa, jolloin jaoston istuntoon osallistuvat hänen ohellaan asiaa aikaisemmin käsitelleet jäsenet ja virassa vanhin vakuutustuomareista. Jaosto voi asiaa käsitellessään päättää asian siirtämisestä laajennetussa jaostossa ratkaistavaksi. Laajennetun jaoston istuntoja järjestetään muutamia vuosittain.

Asioiden käsittely vakuutusosoikeudessa

Vakuutusosoikeuteen saapui vuonna 2001 yhteensä noin 10 700 asiaa. Suurimman asiaryhmän muodostivat eri eläkejärjestelmiin liittyvät ansioeläkeasiat sekä kansaneläkeasiat. Muita suuria asiaryhmiä olivat opintotukiasiat, työttömyysturvasasiat, työtaturma-asiat, sotilasvamma-asiat, asumistukiasiat ja rikosvahinkoasiat.

	1997	1998	1999	2000	2001
Saapuneet asiat	12 409	11 601	11 533	11 602	10 684
Ratkaistut asiat	12 842	12 371	10 679	10 125	10 089
Ratkaisematta	8 961	8 191	9 045	10 540	11 134
Keskimääräinen käsittelyaika	9,4 kk	9,4 kk	10 kk	11 kk	13 kk
Kustannukset mk/asia	1 672	1 803	2 215	2 480	2 885

Taulukko: Vakuutusosoikeus 1997 - 2001

Vakuutusosoikeus on organisatorisesti korkeimman oikeuden alainen. Asian käsittelyssä sovelletaan vakuutusosoikeudessa

hallintolainkäyttölakia (HLL, 586/1996), ellei erikseen toisin säädetä. Erityissäännöksiä on esimerkiksi päätöksen

täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta ja siitä, mihin valituskirjelmä toimitetaan.

Vakuutus oikeus voi järjestää suullisen käsittelyn, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi. Vakuutus oikeus on myös velvollinen järjestämään suullisen käsittelyn, jos yksityinen asianosainen pyytää sitä. Asianosaisen pyytämä suullinen käsittely voidaan jättää järjestämättä, jos vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti tai jos suullinen käsittely on asian laadun vuoksi tai muusta syystä ilmeisen tarpeeton. Vakuutus oikeudessa järjestettiin 36 suullista käsittelyä vuonna 2001.

Vakuutus oikeudesta annetun asetuksen 9 §:n mukaan vakuutus oikeuden lakimiesjäsen ei saa osallistua sellaisen vakuutus- tai muun laitoksen toimintaan, jonka toimialaan kuuluvia asioita vakuutus oikeus käsittelee. Maallikkojäsen saa osallistua muun paitsi sellaisen laitoksen toimintaan, jonka toimialaa koskevan lain nojalla hänet on jäseneksi määrätty. Tässä säännöksessä tarkoitettuna osallistumisena laitoksen toimintaan ei pidetä valtuuskunnan, edustajiston, hallintoneuvoston ja muun sitä vastaavan elimen jäsenyyttä.

Finlex-rekisterissä julkaistaan lyhyitä kuvauksia tärkeimmistä vakuutus oikeuden ratkaisuksista.

Muutoksenhaku korkeimpaan oikeuteen

Korkeimpaan oikeuteen voidaan valittaa vakuutus oikeuden päätöksestä työtaturma-, maatalousyrittäjien tapaturma- sekä sotilastaturma-asioissa siltä osin kuin vakuutus oikeuden päätöksessä on ratkaistu kysymys siitä, oikeuttaako ruumiinvamma, sairaus tai kuolema korvaukseen tai kysymys korvausvelvollisuudesta taikka peruste valitus. Valittamiseen tarvitaan valituslupa. Valituslupaa haetaan vuosittain noin 200 - 240 tällaisessa asiassa, joista valituslupa myönnetään noin 7 - 14 asiassa. Julkaistujen ratkaisujen määrä on vaihdellut vuosittain yhdestä kuuteen.

Lisäksi korkeimmalta oikeudelta voidaan hakea muutosta ylimääräisenä muutoksenhakuna tapaturmavakuutusasioissa,

rikosvahinkoasioissa ja sotilasvammasasioissa. Korkeimmalla oikeudella on näissä asioissa rinnakkainen purkuvalta vakuutus oikeuden kanssa. Korkeimman oikeuden omiin päätöksiin kohdistuvat purkuhakemukset voi tutkia vain korkein oikeus. Ylimääräistä muutoksenhakua koskevien hakemusten määrä näissä asiaryhmissä on vuosittain noin 10-20. Hakemukset, joissa on kyse vakuutus oikeuden päätöksen purkamisesta asiassa esitetyn uuden selvityksen perusteella, korkein oikeus tavallisesti siirtää vakuutus oikeuteen. Korkein oikeus tutkii kuitenkin esimerkiksi sellaiset ylimääräistä muutoksenhakua koskevat hakemukset, joissa on kyse vakuutus oikeuden menettelystä.

Korkein oikeus soveltaa sosiaalivakuutusasioiden käsittelyssä oikeudenkäymiskaaren säännöksiä. Korkeinta oikeutta edeltävissä valitusasteissa sovelletaan näiden asioiden käsittelyssä menettelylakina hallintolainkäyttölakia.

Korkeimman hallinto-oikeuden asema

Korkeimmalta hallinto-oikeudelta ei nykyisin voida hakea muutosta vakuutus oikeuden päätökseen valittamalla eikä ylimääräisellä muutoksenhaulla. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen voidaan valittaa työtömyysturvalautakunnan päätöksestä palkkaturva-asiasa. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa käsiteltävät sosiaaliasiat ovat lähinnä sosiaalihuoltoasioita, joissa haetaan muutosta hallinto-oikeuden päätökseen.

1.2. Nykytilan arviointi

Vakuutus oikeudesta on kehittynyt laaja-alainen toimeentuloturva-asioiden muutoksenhakutuomioistuin, joka toimii useimmissa tapauksissa ylimpänä oikeusasteena. Vakuutus oikeutta koskeva nykyinen sääntely ei enää mahdollista riittävää toiminnan kehittämistä. Myös toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset edellyttävät laajempaa sääntelyn uudistamista.

Vakuutus oikeudessa on tällä hetkellä yhdeksän jaostoa. Suurimpia asiaryhmiä käsitellään kuudella tai seitsemällä jaostolla. Jaostojen ratkaisukäytännön yhdenmukaisuutta valvoo viime kädessä vakuutusylituomari. Ratkaisukäytännön yhdenmukaisuutta turvataan lisäksi selvittämällä aikaisempaa oikeuskäytäntöä valmisteluvaiheessa sekä muilla keinoilla, kuten tuomaripalavereilla, lainkäyttöhenkilöstön keskinäisellä konsultaatiolla ja sisäisellä tiedotuksella. Vakuutus oikeuden oikeustapausrekisterijärjestelmää uudistetaan parhaillaan. Ratkaisutoiminnan yhtenäisyyden seurannan helpottamiseksi olisi tarpeen, että tästä vastaavien tuomareiden määrää lisättäisiin nykyisestä. Vakuutus oikeuden sisäisen organisaation tulisi turvata nykyistä paremmat mahdollisuudet menettelytapojen kehittämiseen niin, että vakuutus oikeudessa voitaisiin parantaa päätösten perustelujen laatua ja huolehtia nykyistä paremmin siitä, että käsittelyajat eivät muodostu asianosaisten kannalta liian pitkiksi. Maallikkojäseniä koskeva nykyinen sääntely on monimutkaista. Vakuutus oikeuteen määrätään maallikkojäsenet erikseen jokaisen vakuutus oikeudesta annetun lain 5 a §:n 1 momentin alakohdan perusteella, joten vakuutus oikeudessa on 12 erilaista osittain maallikkojäsenistä koostuvaa kokoonpanoa. Pienissä asiaryhmissä, kuten merimieseläkeasioissa, erillinen kokoonpano hidastaa asian käsittelyä. Erityiskokoonpanoja tulisi käyttää vain asioissa, joiden ratkaisemisessa tarvitaan erityistä asiantuntemusta. Eräissä toimeentuloturvan asiaryhmissä on nykyisin yksiasteinen valitustie muutoksenhakulautakuntaan. Näitä asiaryhmiä ovat eläkkeensaajien asumistukiasiat lukuun ottamatta takaisinperintää, koulumatkatukiasiat, erorahaa ja koulutukseen myönnettävää tukea koskevat asiat, sairausvakuutuslain mukaista omavastuuajan korvaamista maatalousyrittäjille koskevat asiat, kansaneläkkeen määrää koskevat asiat sekä tapaturmalautakunnan päätöksiä koskevat alistusasiat, joissa on kyse siitä, mikä

vakuutuslaitos on korvausvelvollinen. Yksiasteinen valitustie näissä asiaryhmissä poikkeaa muutoksenhakujärjestelmästä useimmissa muissa toimeentuloturva-asioissa. Palkkaturva-asioissa muutosta työttömyysturvalautakunnan päätökseen haetaan valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Näissä asioissa valitustie poikkeaa muutoksenhakujärjestelmästä kaikissa muissa asiaryhmissä. Perustuslain mukaan ylintä tuomiovaltaa riita- ja rikosasioissa käyttää korkein oikeus sekä hallintolainkäyttöasioissa korkein hallinto-oikeus. Korkeimman hallinto-oikeuden ja korkeimman oikeuden välisen tehtäväjaon mukaan hallintolainkäytön yhdenmukaisuudesta huolehtiminen kuuluu korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Vakuutus oikeuden ja sen alaiseen muutoksenhakujärjestelmään kuuluvien lautakuntien päätöksiä ei palkkaturva-asioita lukuun ottamatta voida saattaa korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltäviksi, vaikka niissä on kysymys hallintolainkäytöstä. Tämä merkitsee, että ylintä tuomiovaltaa hallintolainkäyttöasioissa käyttävän korkeimman hallinto-oikeuden toimivallan ulkopuolelle jää määrältään ja laadultaan merkittävä asiaryhmäkokonaisuus. Näissä asioissa ei näin ollen voida muutoksenhakujärjestelmän piirissä huolehtia menettelyn yhdenmukaisuudesta muun hallintolainkäytön kanssa.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Tavoitteena on vahvistaa muutoksenhakujärjestelmää toimeentuloturva-asioissa vakuutus oikeuden osalta. Esitys perustuu toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean ehdotuksiin (Toimeentuloturvan muutoksenhaku. Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean mietintö KM 2001:9). Komitean mietinnössä toimeentuloturva-asioiden muutoksenhakujärjestelmää on tarkasteltu kokonaisuutena, johon kuuluvat

muutoksenhaun eri vaiheet.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää vakuutusosoikeutta koskevaa lainsäädäntöä sekä kehittää vakuutusosoikeuden organisaatiota nykyistä joustavammaksi ja erikoistuneemmaksi. Keskeisistä vakuutusosoikeuden toimintaa koskevista kysymyksistä säädettäisiin uudessa vakuutusosoikeuslaissa.

Esityksen tavoitteena on myös yhdenmukaistaa sääntelyä toimeentuloturvan eri asiaryhmissä. Tavoitteena on, että toimeentuloturva-asioissa on kaksiasteinen muutoksenhakujärjestelmä, jossa ensimmäisenä oikeusasteena toimivat muutoksenhakulautakunnat ja toisena oikeusasteena vakuutusosoikeus.

Yhtenä tavoitteena on turvata korkeimmalle hallinto-oikeudelle mahdollisuus huolehtia hallintolainkäytön menettelyn yhdenmukaisuudesta myös toimeentuloturva-asioissa.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Vakuutusosoikeuden jakaminen osastoiksi

Vakuutusosoikeuden jakaminen pienempiin helpommin hallittaviin yksiköihin toteutettaisiin jakamalla vakuutusosoikeus osastoiksi. Nykyisten asiamäärien pohjalta arvioituna vakuutusosoikeuteen voitaisiin muodostaa kolme osastoa.

Samankaltaiset asiat voitaisiin jakaa osastoittain esimerkiksi niin, että yhdellä osastolla käsiteltäisiin työeläke- ja muita eläkeasioita, toisella osastolla työtaturma-, sotilasvamman- ja rikosvahinkoasioita ja kolmannella osastolla avustustyyppisiä asioita, kuten vammaistuki-, hoitotuki, asumistuki-, opintotuki- ja työttömyysturva-asioita.

Vakuutusosoikeustuomarit erikoistuisivat nykyistä enemmän osastollaan käsiteltäviin asiaryhmiin. Tämä tehostaisi juttujen käsittelyä ja parantaisi ratkaisujen laatua.

Osastojen johtamista varten perustettaisiin uusia vakuutusosoikeuden laamannin virkoja. Laamannin tehtävänä olisi seurata oikeuskäytäntöä osastollaan sekä vastata osastonsa tulostavoitteen toteutumisesta. Tämä olisi käytännössä mahdollista, sillä

kukin osasto ratkaisisi vuosittain 3000 – 4000 juttua. Lisäksi laamanni osallistuisi juttujen käsittelyyn osaston yhden ratkaisukokoonpanon puheenjohtajana.

Jokaiselle osastolle perustettaisiin vakuutusosoikeuden asessorin virka. Assessorin tehtävänä olisi toimia vanhempana esittelijänä ja avustaa osaston laamannia sekä suorittaa hänelle määrättyjä erityistehtäviä.

Vakuutusosoikeudessa käsiteltävät asiat

Vakuutusosoikeuteen ohjattaisiin muutoksenhaku myös palkkaturva-asioissa sekä niissä toimeentuloturvan asiaryhmissä, joissa muutoksenhakulautakunta toimii nykyisin ainoana lainkäyttöasteena.

Vakuutusosoikeuden kokoonpano

Vakuutusosoikeuden kokoonpanossa olisi lähtökohtana kolmen päätoimisen lakimiesjäsenen kokoonpano niin kuin nykyisin. Yhden lakimiesjäsenen asemesta kokoonpanoon kuuluisi lääkärijäsen, jos lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun.

Muita jäseniä koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin nykyisestä. Ansioeläke-, työttömyysturva- ja tapaturmavakuutusasioissa kokoonpanoon kuuluisi kaksi työoloja tuntevaa jäsentä. Samat yksityisen sektorin työoloja tuntevat jäsenet voisivat kuulua kokoonpanoon kaikissa näissä asiaryhmissä. Yrittäjien ansioeläkeasioissa kokoonpanoon kuuluisi kaksi yrittäjien oloja tuntevaa jäsentä, maatalousyrittäjien ansioeläke- ja tapaturmavakuutusasioissa kaksi maatalousyrittäjien oloja tuntevaa jäsentä sekä sotilasvamman-asioissa kaksi korvauksensaajien oloja tuntevaa jäsentä tai yksi korvauksensaajien oloja tunteva jäsen ja yksi sotilasjäsen. Näiden asiaryhmien käsittelyyn osallistuu nykyisin vakuutusosoikeudessa maallikkojäseniä. Työolojen ja työmarkkinoiden olosuhteiden sekä yrittäjien ja maatalousyrittäjien olojen tuntemuksella on merkitystä erityisesti asioissa, joiden ratkaiseminen edellyttää erilaisissa työtehtävissä tarvittavan työkyvyn arviointia.

Nykyisin maallikkojäseniä osallistuu vakuutusosoikeudessa myös kansaneläkeasioiden ja opintotukiasioiden käsittelyyn. Ehdotuksen mukaan nämä asiaryhmät ratkaistaisiin vakuutusosoikeudessa kolmen jäsenen kokoonpanossa. Näiden asioiden ratkaisemisessa tarvitaan lähinnä kyseessä olevien etuusjärjestelmien ja toimeentuloturvan kokonaisuuden tuntemusta. Tavoitteena on, että vakuutusosoikeudessa olisi erityiskokoonpanoja vain niissä asioissa, joissa erityisasiantuntemuksen turvaaminen edellyttää tällaista kokoonpanoa. Nykyiset perusratkaisukokoonpanot sekä täysistunto säilytettäisiin, mutta nykyisenkaltainen laajennettu jaosto lakkautettaisiin. Se korvattaisiin vahvennetulla istunnolla, johon osallistuisivat asian käsittelyyn ja osallistuneiden lisäksi osaston laamanni sekä osaston muut vakuutusosoikeustuomarit. Myös ylituomari voisi tarvittaessa osallistua vahvennettuun istuntoon. Vahvennettu istunto olisi nykyistä laajennettua jaostoa raskaampi, mutta nykyistä täysistuntoa kevyempi kokoonpano.

Hallintoasioiden käsittely

Hallintoasiat ratkaistaan nykyisin hallintojaostolla, johon kuuluvat kaikki vakinaiset vakuutusustuomarit. Tällainen kokoonpano on osoittautunut raskaaksi hallintoasioiden käsittelyyn. Tämän vuoksi ehdotetaan, että päätösvaltaa hallintoasioissa käyttäisi ylituomari, ellei toisin ole erikseen säädetty. Vain erikseen säädetyt merkittävimmät hallintoasiat ratkaistaisiin hallintoistunnossa, johon osallistuisivat kaikki vakinaiset vakuutusosoikeustuomarit.

Vakuutusosoikeuden ylituomari

Osa ratkaisutoiminnan seurannasta ja ohjaamisesta siirtyisi laamanneille. Ylituomari vastaisi kuitenkin edelleen viime kädessä ratkaisukäytännön yhdenmukaisuuden toteutumisesta. Ylituomari voisi edelleen osallistua myös ratkaisutoimintaan.

Ylimpien tuomioistuinten asema

Korkein hallinto-oikeus voisi kaikissa toimeentuloturvan asiaryhmissä purkaa vakuutusosoikeuden päätöksen, jos asian käsittelyssä vakuutusosoikeudessa on tapahtunut menettelyvirhe, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen. Tämä ehdotus selkeyttää toimeentuloturva-asioiden lainkäytön suhdetta muuhun hallintolainkäyttöön ja korkeimman hallinto-oikeuden asemaa ylimpänä tuomiovallan käyttäjänä hallintolainkäyttöasioissa. Järjestely antaisi nykyistä paremmat mahdollisuudet huolehtia hallintolainkäytön yhdenmukaisuudesta.

Korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaa koskevan sääntelyn valmistelussa on ollut esillä menettely, jossa vakuutusosoikeuden päätöksen poistamista koskeva hakemus tulisi aina tehdä ensin vakuutusosoikeudelle ja vasta vakuutusosoikeuden ratkaistua asian voitaisiin vakuutusosoikeuden päätöksen purkaa hakea korkeimmalta hallinto-oikeudelta vakuutusosoikeudessa tapahtuneen menettelyvirheen perusteella. Tämä pidentäisi kuitenkin asian kokonaiskäsittelyaikaa tarpeettomasti erityisesti niissä tapauksissa, joissa korkein hallinto-oikeus toteaisi vakuutusosoikeudessa tapahtuneen menettelyvirheen ja palauttaisi asian uudelleen käsiteltäväksi vakuutusosoikeuteen. Esityksessä ei ehdoteta tällaista menettelyä.

Tapaturmavakuutusasioissa voitaisiin edelleen valittaa vakuutusosoikeuden päätöksestä korkeimpaan oikeuteen, sillä näihin asioihin liittyy muun ohessa myös vahingonkorvausoikeudellisia kysymyksiä.

Ylimääräinen muutoksenhaku tapaturmavakuutusasioissa korkeimpaan oikeuteen on käytännössä koskenut lähinnä joko uutta selvitystä tai menettelyvirhettä. Uutta selvitystä koskevat hakemukset korkein oikeus on tavallisesti siirtänyt käsiteltäväksi vakuutusosoikeudessa päätöksen poistamista koskevinä asioina.

Koska tapaturmavakuutusasioissakin olisi ehdotuksen mukaan mahdollista hakea vakuutusosoikeuden päätöksen purkaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta vakuutusosoikeudessa tapahtuneen olennaisen

menettelyvirheen perusteella, ei ylimääräisen muutoksenhaun mahdollisuutta korkeimpaan oikeuteen olisi enää tarpeen säilyttää. Ylimääräinen muutoksenhaku korkeimman oikeuden päätökseen ohjautuisi kuitenkin edelleen korkeimpaan oikeuteen.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Vakuutusoikeus

Muutoksenhaun ohjaaminen muutoksenhakulautakunnan päätöksestä vakuutusoikeuteen eläkkeensaajien asumistukea, kansaneläkkeen määrää, erorahaa ja koulutukseen myönnettävää tukea, koulumatkatukea, palkkaturvaa, sairausvakuutuslain mukaista omavastuuajan korvaamista maatalousyrittäjille sekä korvausvelvollista tapaturmavakuutuslaitosta koskevissa asioissa merkitsisi, että vakuutusoikeuteen saapuisi asioita jonkin verran enemmän kuin nykyisin.

Kyseessä olevat asiaryhmät ovat asiamääriltään vähäisiä. Suurimpia niistä ovat eläkkeensaajien asumistukea ja kansaneläkkeen määrää koskevat asiat, joita ratkaistaan tarkastuslautakunnassa vuosittain muutamia satoja. Uudistuksen voidaan arvioida lisäävän vakuutusoikeuteen saapuvien asioiden määrää noin 100-200 asialla vuodessa. Ehdotuksella ei välittömästi olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, mutta se olisi otettava huomioon, kun vakuutusoikeuden voimavaroja kokonaisuutena tarkastellaan.

Vakuutusoikeuden organisaation uudistamisen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että vakuutusoikeuden osaston tulisi olla sopivan kokoinen. Nykyisen henkilöstömäärän pohjalta on arvioitu, että vakuutusoikeus voitaisiin jakaa kolmeen osastoon. Tämä merkitsisi kolmen laamannin ja kolmen asessorin viran perustamista. Mikäli ehdotetut uudet virat perustetaan muuttamalla kolme nykyistä vanhemman vakuutustuomarin virkaa laamannin viroiksi ja kolme ylemmän palkkaluokan esittelijän virkaa asessorin viroiksi, tämä lisäisi kustannuksia virkojen palkkojen erotuksen

verran. Sopeuttamalla osastolla tarvittavien lakimiesvirkojen määrää voidaan mahdollisesti saavuttaa säästöjä nykyiseen verrattuna. Kokonaisuutena organisaatiouudistuksen aiheuttamat lisäkustannukset voidaan arvioida vähäisiksi.

Korkein hallinto-oikeus

Palkkaturva-asioiden ohjaaminen korkeimman hallinto-oikeuden asemesta vakuutusoikeuteen vähentäisi hiukan korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvien asioiden määrää. Näitä asioita on saapunut korkeimpaan hallinto-oikeuteen vuosittain noin 40.

Toisaalta rajoitettu ylimääräinen muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen lisäisi korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvien asioiden määrää jonkin verran. Päätöksen purkaminen korkeimmassa hallinto-oikeudessa olisi mahdollista vain sellaisen vakuutusoikeudessa tapahtuneen menettelyvirheen perusteella, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen. Näin rajattujen purkuhakemusten määrä voidaan arvioida niin vähäiseksi, ettei uudistus vaikuttaisi merkittävästi korkeimman hallinto-oikeuden työtilanteeseen.

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen muilla perusteilla kuuluisi yksinomaan vakuutusoikeuden toimivaltaan. Tämä koskisi käytännössä erityisesti päätöksen poistamista uuden selvityksen johdosta. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saatettaisiin kuitenkin tehdä myös sellaisia purkuhakemuksia, jotka eivät kuuluisi sen toimivaltaan. Korkein hallinto-oikeus voisi kuitenkin siirtää tällaiset hakemukset vakuutusoikeudelle.

Kokonaisuutena voidaan arvioida, ettei uudistus aiheuttaisi lisäresurssien tarvetta korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Korkein oikeus

Esityksen vaikutukset korkeimpaan oikeuteen saapuvien asioiden määrään olisivat erittäin vähäisiä. Ylimääräistä muutoksenhakua koskevien hakemusten määrä vähenisi ilmeisesti hiukan, sillä ylimääräinen muutoksenhaku ei enää

ohjautuisi korkeimpaan oikeuteen muissa tapauksissa kuin niissä, joissa on kyse ylimääräisestä muutoksenhausta korkeimman oikeuden päätökseen.

3.2. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Ehdotetut muutokset selkeyttävät osaltaan toimeentuloturva-asioiden muutoksenhakujärjestelmää. Ne luovat edellytyksiä sille, että toimeentuloturva-asioissa on yhdenmukaisella tavalla kaksiasteinen valitustie samoin kuin muissakin hallintolainkäyttöasioissa.

Vakuutus oikeuden organisaation kehittäminen vahvistaa asianosaisten mahdollisuutta saada valitusasiansa käsitellyksi vakuutus oikeudessa nopeasti ja asiantuntevasti. Se turvaa myös nykyistä paremmin vakuutus oikeuden ratkaisukäytännön yhdenmukaisuutta eri asiaryhmissä.

Korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaa koskevat ehdotukset vahvistavat menettelyn yhdenmukaisuutta toimeentuloturva koskevien valitusten käsittelyssä muihin hallintolainkäytön asiaryhmiin verrattuna.

3.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Uudistuksen myötä vakuutus oikeudessa muuttuisi kolme vanhemman vakuutustuomarin virkaa vaativammiksi vakuutus oikeuden laamannin viroiksi ja kolme esittelijän virkaa asessorin viroiksi. Vakuutus oikeuden henkilökunnan määrässä ei tapahtuisi muutoksia.

4. Asian valmistelu

Esitys perustuu toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean mietintöön (KM 2001:9) ja vakuutus oikeustyöryhmän ehdotukseen (Oikeusministeriö 14.9.2001).

Komitea tarkasteli toimeentuloturvan muutoksenhakujärjestelmää kokonaisuutena, johon kuuluvat muutoksenhaun eri vaiheet. Vakuutus oikeutta koskevat ehdotuksensa komitea laati hallituksen esityksen muotoon siltä osin kuin ne ovat välittömästi

toteutettavissa. Muutoksenhakulautakuntien osalta komitea laati ehdotuksensa kehittämislinjoiksi. Niiden yksityiskohtainen valmistelu edellyttää jatkotyötä.

Komitean mietintöön liittyi kahden jäsenen eriävät mielipiteet, jotka koskivat lähinnä intressitahojen ehdotusten pohjalta tapahtuvaa sivutoimisten jäsenten määräämistä toimeentuloturvan muutoksenhakuelimiin.

Komitea piti lähtökohtana kaksiasteista muutoksenhakujärjestelmää myös toimeentuloturva-asioissa samoin kuin muissa hallintolainkäyttöasioissa. Komitea ehdotti järjestelmän selkeyttämistä niin, että ensimmäisenä oikeusasteena kaikissa toimeentuloturva-asioissa toimisivat muutoksenhakulautakunnat ja toisena oikeusasteena vakuutus oikeus. Muutoksenhakulautakuntia olisi neljä: toimeentuloturvan, eläketurvan, tapaturma-asioiden sekä työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta.

Muutoksenhakulautakuntien organisatorisesti itsenäistä asemaa vahvistettaisiin nykyisestä. Niitä koskevat keskeiset organisaatiosäännökset koottaisiin yhteen lakiin. Komitean ehdotuksen mukaan säännönmukainen tai ylimääräinen muutoksenhaku ei enää ohjautuisi missään toimeentuloturva-asioiden asiaryhmässä korkeimpaan oikeuteen. Sen sijaan korkeimmalla hallinto-oikeudella olisi mahdollisuus purkaa vakuutus oikeuden päätös sellaisen vakuutus oikeudessa tapahtuneen menettelyvirheen perusteella, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen.

Vakuutus oikeustyöryhmä ehdotti vakuutus oikeuden organisaation uudistamista niin, että vakuutus oikeus jaettaisiin osastoihin ja osastojen johtamista varten perustettaisiin vakuutus oikeuden laamannin virkoja. Osa ratkaisutoiminnan seuraamisesta siirtyisi ylituomarilta laamanneille. Jokaiselle osastolle perustettaisiin myös asessorin virka. Nykyinen laajennettu istunto korvattaisiin vahvennetulla istunnolla. Hallintoasiat voisi ratkaista ylituomari lukuunottamatta merkittävimpiä hallintoasioita, jotka säädettäisiin erikseen ratkaistaviksi hallintoistunnossa.

Mietinnöstä ja työryhmän muistiosta on saatu lausunnot 75 taholta. Lausunnot olivat pääosin myönteisiä, mutta lausunnoissa esitettiin myös vastustavia tai varauksellisia käsityksiä. Osa lausunnonantajista piti edunvalvontajärjestöjen ehdotusten pohjalta määrättyjen jäsenten kuulumista lainkäyttöelinten kokoonpanoon ongelmana. Korkein oikeus katsoi, että muutoksenhakumahdollisuus korkeimpaan oikeuteen tulee säilyttää nykyisenä. Myös kaksi muuta lausunnonantajaa katsoi, että valitusoikeuden säilyttämistä korkeimpaan oikeuteen valitusluvalla vielä harkittaisiin. Korkein hallinto-oikeus esitti, että päätöksen poistamishakemus vakuutusoikeuteen olisi ensisijainen ja että päätöksen purkamista voitaisiin hakea korkeimmalta hallinto-

oikeudelta vasta, kun vakuutusoikeus on antanut asiasta ratkaisun. Esitys on valmisteltu komitean ja työryhmän ehdotusten sekä niistä saatujen lausuntojen pohjalta.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Vakuutusoikeuden organisaation uudistaminen ehdotuksen mukaisesti edellyttää, että vakuutusoikeuteen perustetaan kolme uutta laamannin virkaa. Nämä virat perustettaisiin muuttamalla kolme vanhemman vakuutustuomarin virkaa virkaa laamannin viroiksi. Tältä osin esitys liittyy valtion vuoden 2003 talousarvioesitykseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Vakuutusoikeuslaki

1 luku. Vakuutusoikeuden tehtävä ja henkilöstö

1 §. *Vakuutusoikeuden tehtävä.* Pykälässä säädettäisiin yleisesti vakuutusoikeuden tehtävistä. Se vastaisi sisällöltään pääosin nykyisen vakuutusoikeudesta annetun lain 1 §:n 1 virkettä, mutta säännös olisi muotoiltu uudelleen. Sosiaaliturva-asioiden käsitteen asemesta siinä käytettäisiin suppeampaa toimeentuloturva-asioiden käsitettä, joka vastaisi paremmin vakuutusoikeuden toimialaa.

Muutoksenhausta vakuutusoikeuteen säädettäisiin erikseen etuuslainsäädännössä niin kuin nykyisin.

2 §. *Jäsenet.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vakuutusoikeuden lakimiesjäsenistä. Heitä olisivat vakuutusoikeuden ylituomarin lisäksi vakuutusoikeuden laamannit ja vakuutusoikeustuomarit. Lisäksi jäseniä olisivat esittelijät sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Jäljempänä 9 §:ssä ehdotetaan vakuutusoikeuden organisaatiota muutettavaksi niin, että nykyisten jaostojen sijaan muodostettaisiin suurempia yksiköitä, osastoja. Osaston päällikkönä toimisi laamanni. Tämän vuoksi ehdotetaan, että kutakin osastoa kohden perustettaisiin vakuutusoikeuden laamannin virka. Osaston päällikön virkanimike, laamanni, olisi vastaava kuin hovioikeuden osaston päällikkö. Laamannille kuuluisi vastuu yksikkönsä johtamisesta ja tulostavoitteen toteutumisesta.

Lisäksi ehdotetaan, että vakuutustuomareiden virkanimikkeistä poistetaan jako vanhempiin ja nuorempiin vakuutustuomareihin. Samalla vakuutustuomarin virkanimike ehdotetaan muutettavaksi tehtävää paremmin kuvaavaksi vakuutusoikeustuomarin virkanimikkeeksi.

Esittelijän toimimisesta vakuutusoikeuden lakimiesjäsenenä säädetään voimassa olevan lain 5 §:n 1 momentissa. Tältä osin ehdotus on voimassa olevan lain mukainen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vakuutusoikeuden muista jäsenistä. Ehdotuksen mukaan vakuutusoikeudessa olisi päätoimisten lakimiesjäsenten lisäksi lääkärijäseniä, työoloja tai yritystoimintaa tuntevia jäseniä sekä sotilasvamma-asioita tuntevia jäseniä. Heidän osallistumisestaan asioiden käsittelyyn säädettäisiin lain 11 ja 12 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että vakuutusoikeutta johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa ylituomari. Tämä vastaa nykyistä käytäntöä. Nykyisin ylituomarin tehtävän yleiskuvauksesta ja ylituomarin vastuusta tulosjohtamisessa ei ole säädetty laissa. Voimassa olevan työjärjestyksen mukaan vakuutusylituomari johtaa vakuutusoikeuden toimintaa ja vastaa sen tuloksellisuudesta.

3 §. *Tuomareiden kelpoisuus ja nimittäminen.* Pykälässä säädettäisiin vakuutusoikeuden päätoimisten tuomareiden kelpoisuudesta ja nimittämisestä. Ehdotus vastaa nykyistä sääntelyä.

4 §. *Lääkärijäsenten kelpoisuus ja määrääminen.* Pykälässä säädettäisiin lääkärijäsenten kelpoisuudesta ja määräämisestä. Ehdotus vastaa pääosin nykyistä sääntelyä. Lääkärijäsen määrättäisiin kuitenkin viideksi vuodeksi kerrallaan. Nykyisin heidät määrätään kolmen vuoden toimikaudeksi. Muutos vahvistaisi heidän asemaansa tuomioistuimen jäsenenä. Vastaavaa sääntelyä ehdotetaan muiden sivutoimisten jäsenten määräämistä koskevassa 5 §:ssä.

Ehdotuksen mukaan lääkärijäsen voitaisiin määrätä enintään siihen asti, kunnes hän saavuttaa 6 §:ssä säädetyn eroamisiän. Vastaavaa säännöstä ei ole nykyisessä laissa, mutta se vastaisi tuomioistuinten asiantuntijajäsenten määräämisessä nykyisin noudatettavaa käytäntöä. Se vastaisi myös

muiden sivutoimisten jäsenten määräämistä koskevaa 5 §:n ehdotusta.

5 §. *Muiden sivutoimisten jäsenten määrääminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työoloja tai yritystoimintaa tuntevien jäsenten sekä sotilasvamma-asioita tuntevien jäsenten määräämisestä. Heidät määrättäisiin oikeusministeriölle tehtävien ehdotusten pohjalta. Näiden ehdotusten tekemisestä säädettäisiin 11 ja 12 §:ssä.

Tässä pykälässä tarkoitetut sivutoimiset jäsenet ja heidän varajäsenensä määräisi valtioneuvoston ohjesäännön 9 §:n 1 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto. Heidät määrättäisiin viideksi vuodeksi kerrallaan. Nykyisin valtioneuvosto määrää vakuutusosoikeuden maallikkojäsenet kolmen vuoden toimikaudeksi. Muutos vahvistaisi näiden jäsenten asemaa tuomioistuimen jäseninä. Vastaavaa sääntelyä ehdotetaan lääkärijäsenten määräämistä koskevassa 4 §:ssä.

Tässä pykälässä tarkoitettu sivutoiminen jäsen voitaisiin määrätä enintään siihen asti, kunnes hän saavuttaa 6 §:ssä säädetyn eroamisän. Nykyisin maallikkojäsenten määräämisestä ei ole vastaavaa säännöstä, mutta säännös vastaisi tuomioistuinten asiantuntijajäsenten määräämisessä nykyisin noudatettavaa käytäntöä. Se vastaisi myös lääkärijäsenten määräämistä koskevaa 4 §:n ehdotusta.

Momentin mukaan tässä pykälässä tarkoitettuja jäseniä ja heidän varajäseniään määrättäisiin riittävä määrä. Nykyisin vakuutusosoikeuden maallikkojäseniksi määrättävien lukumäärästä säädetään vakuutusosoikeudesta annetun lain 5 b §:ssä. Varajäseniksi määrättävien lukumäärää ei ole säädetty laissa. Käytännössä varajäseniä määrätään niin monta kuin käytännössä arvioidaan tarvittavan. Varajäseniä määrätään useimmissa asiaryhmissä kaksi kertaa niin monta kuin jäseniä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että oikeusministeriölle tehtävien ehdotusten tulee sisältää kaksi kertaa niin monta ehdotusta kuin jäseniksi ja varajäseniksi tarvitaan. Tämä vastaa nykyistä maallikkojäseniä koskevaa säännöstä vakuutusosoikeudesta annetun lain 5 b §:n 3 momentissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että valtioneuvosto määräisi tässä pykälässä tarkoitetut jäsenet, vaikka 11 ja 12 §:ssä tarkoitettua ehdotusta ei tehtäisi oikeusministeriölle määrääjässä tai ehdotus tehtäisiin puutteellisena eikä ehdotusta olisi pyynnöstä huolimatta tehty tai täydennetty. Säännös on tarpeen, jotta vakuutusosoikeudessa ei syntyisi tilannetta, jossa tuomioistuimella ei olisi päätösvaltaista kokoonpanoa. Sisällöltään vastaava säännös on työtuomioistuimesta annetun lain (646/1974) 3 §:n 3 momentissa.

6 §. *Sivutoimisen jäsenen paikan vapautuminen ja eroamisikä.* Ehdotus vastaa nykyistä maallikkojäseniä koskevaa sääntelyä.

7 §. *Tuomarinvalla ja vakuutus.* Pykälässä säädettäisiin tuomarinvallasta ja vakuutuksesta. Ehdotus vastaa nykyistä sääntelyä.

8 §. *Esittelijät.* Pykälässä säädettäisiin vakuutusosoikeuden esittelijöiden kelpoisuudesta ja virkanimikkeistä sekä heidän nimittämisestään.

Voimassa olevassa laissa esittelijän virkanimikkeenä on mainittu vain vakuutussihteeri. Kansaneläkelaitoksen etuuskäsittelijöiden virkanimikkeenä on samalla tavoin vakuutussihteeri. Tämä on aiheuttanut sekaannusta ja joskus myös sen, ettei vakuutusosoikeutta ole mielletty Kansaneläkelaitoksesta riippumattomaksi erityistuomioistuimeksi. Tämän vuoksi vakuutussihteerin virkanimike ehdotetaan muutettavaksi vakuutusosoikeussihteeriksi.

Aiemmin vakuutusosoikeuden kansliapäällikkö oli vakuutussihteerin virassa. Kun muodostettiin erillinen kansliapäällikön virka, vakuutusosoikeuden esittelijöitä koskeviin lain säännöksiin ei lisätty kansliapäällikköä. Tästä johtuen kansliapäällikkö ei ole voinut voimassa olevan lain mukaan toimia esittelemissään asioissa oikeuden toisena lakimiesjäsenenä. Kun tarkoituksena oli tuolloin ja on edelleenkin, että kansliapäällikön toimivalta hänen esittelemissään asioissa olisi vastaava kuin vakuutusosoikeussihteerillä, ehdotuksessa esitetään mainittavaksi vakuutusosoikeuden esittelijänä myös kansliapäällikkö.

Uutena esittelijän virkana ehdotetaan

perustettavaksi kullekin osastolle yksi asessorin virka. Asessorin tehtävänä olisi toimia vanhempana esittelijänä ja avustaa laamannia osaston töiden järjestämisessä. Lisäksi asessori suorittaisi hänelle määrättyjä erityistehtäviä ja osallistuisi nuorempien esittelijöiden perehdyttämiseen ja kouluttamiseen. Asessoriksi pyrittäisiin valitsemaan kokeneimpia esittelijöitä. Tehtävän yhtenä tavoitteena olisi edistää urakiertoa sekä antaa paremmat valmiudet toimia myöhemmin vakuutusoikeustuomarin tehtävissä.

Esityksessä ehdotetaan, että myös vakuutusoikeustuomari voisi toimia asian esittelijänä. Ehdotus mahdollistaisi lainkäyttöhenkilöstön voimavarojen joustavan hyödyntämisen. Tuomarin tehtävään nimitetty esittelijä hoitaa nykyisinkin hänelle esittelijänä kuuluneet keskeneräiset tehtävät loppuun.

Voimassa olevan lain 6 §:n mukaan esittelyn voi toimittaa vakuutusoikeuden määräämä muu virkamies. Tältä osin ehdotettu säännös vastaa voimassa olevaa lakia. Tätä mahdollisuutta ei ole viime vuosina käytetty, mutta se voi kuitenkin olla tulevaisuudessa tarpeen. Oikeusturvan kannalta on tarpeen säätää vakuutusoikeuden esittelijäksi määräämän muun virkamiehen pätevyysvaatimukseksi soveltuva korkeakoulututkinto. Tämä mahdollistaisi esimerkiksi vakuutusoikeuden osastosihteerien määräämisen esittelijäksi. Tällainen muu virkamies ei voisi edelleenkään toimia oikeuden jäsenenä.

Voimassa olevan lain 3 §:n 1 momentin mukaan vakuutussihteerin tulee olla oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut sekä tuomarin tehtäviin perehtynyt tai vähintään kolme vuotta vakuutusoikeuden esittelijänä toiminut. Kun vakuutusoikeuden esittelijöinä toimivat käytännössä nykyisin vain vakuutussihteerit, vaadittavan tuomarin tehtäviin perehtyneisyyden korvaaminen toimimalla vähintään kolme vuotta vakuutusoikeuden muuna esittelijänä kuin vakuutussihteerinä ei ole nykyisellään käytännössä mahdollista. Vakuutustuomariltakaan ei vaadita perehtyneisyyttä tuomarin tehtäviin eikä vakuutusoikeustuomarin

pätevyysvaatimuksia ole tarkoitus muuttaa tältä osin. Näistä syistä vakuutusoikeussihteerin

pätevyysvaatimuksia esitetään muutettavaksi siten, että vaatimuksena olisi ainoastaan oikeustieteen kandidaatin tutkinto.

Kansliapäällikön, asessorin ja vakuutusoikeussihteerin nimittäisi vakuutusoikeuden hallintoistunto. Voimassa olevan lain 4 §:n 3 momentin mukaan vakuutussihteerin nimittää korkein oikeus viran olta haettavana ja vakuutusoikeuden tehtyä virkaesityksen. Ehdotuksen mukaan vakuutusoikeus nimittäisi omat esittelijänsä samaan tapaan kuin muutkin ylemmät tuomioistuimet. Korkeimman oikeuden rooli tuomioistuinten esittelijöiden nimittämisessä on muuttunut eikä se enää nimitä muidenkaan tuomioistuinten esittelijöitä.

2 luku. Asioiden käsittely vakuutusoikeudessa

9 §. *Vakuutusoikeuden osastot.* Pykälässä säädettäisiin vakuutusoikeuden jakautumisesta osastoihin.

Vakuutusoikeus toimii tällä hetkellä jakaantuneena yhdeksään jaostoon. Osastojakoa koskevan ehdotuksen tarkoituksena on, että vakuutusoikeuden organisaatio perustuisi nykyisiä jaostoja suurempiin osastoihin, jotka pystyisivät toimimaan sisäisesti itsenäisinä tulosityksikköinä. Osastojaolla pyritään lisäämään vakuutusoikeuden mahdollisuutta järjestää työskentelynsä mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

Nykyisten asiamäärien pohjalta arvioituna vakuutusoikeuteen voitaisiin muodostaa kolme osastoa. Samankaltaiset asiat voitaisiin jakaa osastoittain esimerkiksi niin, että yhdellä osastolla käsiteltäisiin työeläke- ja muita eläkeasioita, toisella osastolla työtaturma-, sotilasvamman- ja rikosvahinkoasioita ja kolmannella osastolla avustustyyppisiä asioita, kuten vammaistuki-, hoitotuki, asumistuki-, opintotuki- ja työttömyysturva-asioita.

Tällainen asiaryhmien jakaminen mahdollistaisi erikoistumisen osastolla käsiteltäviin asiaryhmiin. Vakuutusoikeustuomarit voisivat laaja-

alaisen asiantuntemuksen turvaamiseksi siirtyä määräajoin toiselle osastolle. Riittävän erikoistumisen varmistamiseksi olisi kuitenkin tarpeen, että vakuutus oikeustuomarit työskentelisivät samalla osastolla vähintään 2-3 vuoden ajan. Osastoa johtaisi ja sen tuloksellisuudesta vastaisi laamanni. Laamanni toimisi ylituomarille tulosvastuullisena osaston päällikkönä. Tavoitteena on, että laamannilla olisi syvälinen perehtyneisyys osastolla käsiteltäviin asiaryhmiin. Näin hänellä olisi edellytykset suunnitella ja kehittää osaston toimintaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

10 §. *Vakuutus oikeuden ratkaisukokoonpano.* Tässä pykälässä samoin kuin 11 ja 12 §:ssä säädettäisiin vakuutus oikeuden päätösvaltaisesta kokoonpanosta. Vahvennetusta istunnosta ja täysistunnosta säädettäisiin 13 §:ssä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että vakuutus oikeuden kokoonpanoon kuuluisi puheenjohtajana toimivan lakimiesjäsenen lisäksi kaksi lakimiesjäsentä. Ehdotus vastaa nykyistä sääntelyä.

Ehdotuksen mukaan laamanni osallistuisi vakuutus oikeustuomareiden tapaan asioiden ratkaisemiseen osastollaan. Tämän vuoksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi puheenjohtajaksi myös laamanni.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että yhden lakimiesjäsenen asemesta kokoonpanoon kuuluisi lääkärijäsen, jos lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun. Työoloja tai yritystoimintaa tuntevien jäsenten sekä sotilasvamma-asioita tuntevien jäsenten osallistumisesta säädettäisiin 11 ja 12 §:ssä.

Voimassa olevan lain mukaan vakuutus oikeus voi kolmijäsenisessä kokoonpanossaan päättää, että maallikkojäsenet osallistuvat asian ratkaisuun silloinkin kun siitä ei ole nimenomaisesti säädetty laissa. Tällaista mahdollisuutta ei enää olisi, vaan sivutoimisten jäsenten osallistuminen asian ratkaisemiseen perustuisi ainoastaan vakuutus oikeuslakiin.

Lääkärijäsentä koskeva säännös vastaisi pääosin nykyistä säännöstä vakuutus oikeudesta annetun lain 5 §:n 1

momentissa, mutta se olisi muotoiltu uudelleen. Säännöksessä ei enää mainittaisi lääkeopillista seikkaa, vaan lääkärijäsen osallistuisi asian käsittelyyn silloin, kun lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun. Tämä mahdollistaisi lääkärijäsenen tarkoituksenmukaisen osallistumisen silloin, kun lääketieteellisellä asiantuntemuksella voi olla merkitystä asiassa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että muusta toimenpiteestä kuin pääasiantarkaisusta vakuutus oikeus voisi päättää ilman sivutoimisia jäseniä. Tämä mahdollistaisi muun muassa muutoshakemuksen peruutuksen käsittelemisen sekä suullisen käsittelyn järjestämisestä päättämisen ja muusta oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvästä toimenpiteestä päättämisen kolmijäsenisessä kokoonpanossa. Ehdotus vastaa nykyistä maallikkojäseniä koskevaa sääntelyä.

11 §. *Työoloja tai yritystoimintaa tuntevat jäsenet.* Pykälässä säädettäisiin siitä, miten työelämän ja yritystoiminnan asiantuntemus järjestettäisiin asioiden käsittelyssä. Vakuutus oikeuslain 11 ja 12 §:ssä tarkoitettuja sivutoimisia jäseniä osallistuisi pääosin niiden asioiden käsittelyyn, joiden käsittelyyn vakuutus oikeudessa osallistuu nykyisin maallikkojäseniä. Kansaneläke- ja opintotukiasi ratkaistaisiin kuitenkin kolmen jäsenen kokoonpanossa.

Teknisesti säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi niin, että sivutoimisista jäsenistä säädettäisiin lakiviittausten asemesta etuuslajeittain.

Momentin 1-kohdassa tarkoitettaisiin seuraavien lakien mukaisia etuuksia:

- työntekijäin eläkelaki (395/1964),
- lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki (134/1962),
- taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaki (662/1985),
- merimieseläkelaki (72/1956),
- tapaturmavakuutuslaki (608/1948),
- sotilastapaturmalaki (1211/1990),
- työttömyysturvalaki (602/1984),
- työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annettu laki (763/1990),
- työmarkkinatuesta annettu laki (1542/1993),

- vuorotteluvapaakokeilusta annettu laki (1663/1995),
- työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annettu laki (1402/1997),
- palkkaturvalaki (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalaki (927/1979),
- laki koulutus- ja erorahastosta (537/1990),
- maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annettu laki (493/1999), ja
- kuntouttavasta työtoiminnasta annettu laki (189/2001).

Tarkoituksena on, että kohdassa mainitut etuuslajit kattaisivat kaikki ne etuudet, joita maksetaan edellä mainittujen säädösten perusteella. Esimerkiksi työmarkkinatukea voidaan maksaa työmarkkinatuesta annetun lain perusteella taikka kotoutumistukena, koulutuspäivärahana tai kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain perusteella. Työmarkkinatukea koskeva maininta tarkoittaisi, että työoloja tuntevat jäsenet osallistuisivat asian käsittelyyn riippumatta siitä, minkä lain perusteella työmarkkinatukea maksetaan.

Samat 1-kohdassa tarkoitetut yksityisen sektorin työoloja tuntevat jäsenet voisivat osallistua kaikkien tässä kohdassa mainittujen asiaryhmien käsittelyyn. Nykyisin vakuutusosoikeuden maallikkojäsenet määrätään erikseen työeläke-, tapaturmavakuutus- ja työttömyysturva-asioiden käsittelyä varten. Niissä tarvitaan kuitenkin samantyyppistä työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteiden asiantuntemusta.

Ehdotuksen mukaan 1-kohdassa tarkoitetut työoloja tuntevat jäsenet osallistuisivat myös merimieseläkeasioiden käsittelyyn. Nykyisin vakuutusosoikeuteen määrätään erikseen merimieseläkeasioiden käsittelyyn osallistuvat maallikkojäsenet. Kyseessä on kuitenkin pieni asiaryhmä, joten erillinen kokoonpano hidastaa käytännössä näiden asioiden käsittelyä. Erillistä merimieseläkeasioiden kokoonpanoa ei nykyisinkään ole eläkelautakuntavaiheessa, jossa merimieseläkeasiat käsitellään samassa kokoonpanossa kuin muut yksityisen sektorin työeläkeasiat.

Samat momentin 2 kohdassa tarkoitettaisiin

kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaisissa (202/1964) säädetyistä etuuksista.

Momentin 3 kohdassa tarkoitettaisiin seuraavien lakien mukaisia etuuksia:

- valtion eläkelaki (280/1966)
- valtion perhe-eläkelaki (774/1968),
- kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä annettu laki (1152/1997),
- Suomen Pankista annettu laki (719/1997),
- Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 7 §:n 1 momentin 9 kohdassa ja 13 §:ssä tarkoitetut eläkkeet,
- evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (298/1966),
- evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelaki (258/1970),
- kansanedustajain eläkelaki (328/1967),
- kansanedustajain perhe-eläkelaki (107/1990),
- valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annettu laki (870/1977).

Momentin 4 kohdassa tarkoitettaisiin yrittäjien eläkelain (468/1969) mukaisia eläkeasioita.

Momentin 5 kohdassa tarkoitettaisiin asioita, jotka koskevat maatalousyrittäjän toiminnassa laajassa merkityksessä olleiden henkilöiden eläketurvaa. Tässä tarkoitettuja lakeja olisivat seuraavat:

- maatalousyrittäjien eläkelaki (467/1969),
- maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annettu laki (1317/1990),
- luopumiseläkelaki (16/1974),
- maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annettu laki (1330/1992),
- maatalousyrittäjien luopumistuesta annettu laki (1293/1994),
- kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamisesta annettu laki (1297/1994),
- maataloustuotannon lopettamisesta annettu laki (1340/1996),
- sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annettu laki (118/1991), ja
- maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki (1026/1981).

Ehdotuksen mukaan tässä pykälässä

tarkoitettujen jäsenet osallistuisivat säännöksessä mainituissa asiaryhmissä kaikkien asioiden käsittelyyn. Nykyisin vakuutusosasto osallistuu maallikkojäsenet osallistuvat yksityisen sektorin työeläkeasioissa ja tapaturmavakuutusasioissa vain niiden asioiden käsittelyyn, joissa on kyse oikeudesta eläkkeeseen tai korvaukseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin käsittelyn tasapuolisuuden turvaamiseksi siitä, että vakuutusosastossa osallistuisi 1 momentin 1-3 kohdassa tarkoitettujen asioiden käsittelyyn samanaikaisesti yksi työnantajatahon ja yksi työntekijätalon ehdotuksesta määrätty jäsen. Tämä vastaisi nykyistä maallikkojäseniä koskevaa sääntelyä vakuutusosastosta annetun lain 5 b §:ssä.

12 §. *Sotilasvamma-asioita tuntevat jäsenet.* Pykälä vastaisi nykyistä sääntelyä.

Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitea on ehdottanut, että sotilasvamma-asioissa olisi kaksiassteinen valitustie, jolloin ensimmäisenä oikeusasteena toimisi tapaturma-asioden muutoksenhakulautakunta ja toisena oikeusasteena vakuutusosasto. Komitean ehdotuksen mukaan sotilasvamma-asioden käsittelyyn osallistuisi muutoksenhakulautakunnassa sotilasvamma-asioden asiantuntijajäseniä, mutta vakuutusosastossa nämä asiat ratkaistaisiin kolmen jäsenen kokoonpanossa ilman asiantuntijajäseniä. Sotilasvamma-asioita koskevan komitean ehdotuksen toteuduttua sotilasvammajäseniä koskevat kohdat voitaisiin poistaa tästä laista.

13 §. *Vahvennettu istunto ja täysistunto.* Pykälässä säädettäisiin vakuutusosaston vahvennetusta istunnosta ja täysistunnosta.

Voimassa olevan lain 5 §:n 3 momentissa säädetään mahdollisuudesta saattaa asia käsiteltäväksi niin sanotussa laajennetussa jaostossa, jolloin jaoston istuntoon tulee vakuutusyhtiön lisäksi virkailtään vanhin vanhemmista vakuutusosastojen jäsenistä. Laajennetun jaoston käsittely on osoittautunut huonosti toimivaksi ja asioita onkin ratkaistu laajennetussa istunnossa vain muutamia vuosittain. Tästä syystä voimassa olevan lain mukainen laajennettu istunto

ehdotetaan korvattavaksi uudella ratkaisukokoonpanolla, vahvennetulla istunnolla.

Ylituomari tai laamanni voisi siirtää asian tai siihen kuluvaan kysymyksen käsiteltäväksi vahvennetussa istunnossa, jossa olisi puheenjohtajana ylituomari tai, jos ylituomari ei osallistuisi vahvennettuun istuntoon, osaston laamanni. Muina jäseninä olisivat asiaa aikaisemmin käsitelleet jäsenet sekä muut samalla osastolla toimivat vakuutusosastojen ylituomarit ja ylituomarin toimiessa puheenjohtajana osaston laamanni. Vahvennettu istunto olisi nykyistä laajennettua istuntoa vahvempi mutta täysistuntoa kevyempi ratkaisukokoonpano. Kun siihen osallistuisivat osastolla käsiteltäviin asiaryhmiin erikoistuneet vakuutusosastojen ylituomarit, tämä turvaisi ratkaistavan asian kannalta parhaan mahdollisen asiantuntemuksen.

Osallistuminen vahvennettuun istuntoon sitouttaisi myös osaston vakuutusosastojen ylituomarit tehtyyn ratkaisuun. Tavoitteena on, että mahdollisuutta saattaa asia käsiteltäväksi vahvennetussa istunnossa käytettäisiin enemmän kuin nykyistä laajennettua istuntoa. Vahvennettu istunto olisi päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa jäsenistä olisi läsnä. Sivutoimisten jäsenten suhteellinen määrä olisi vahvennetussa istunnossa pienempi kuin nykyisessä laajennetun jaoston istunnossa. Tällä pyrittäisiin korostamaan vahvennetun kokoonpanon oikeudellista asiantuntemusta. Mahdollisuus saattaa asia käsiteltäväksi täysistunnossa säilytettäisiin pääosin voimassa olevan lain 5 §:n 2 momentin mukaisena. Täysistunto olisi päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa jäsenistä on läsnä.

Asian tai kysymyksen siirtämisestä vahvennettuun istuntoon tai täysistuntoon säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lähinnä kysymykseen tulisivat periaatteellisesti tärkeät tai laajakantoiset asiat, joilla voidaan otaksua olevan periaate- tai ennakkopäätöksen luonteista merkitystä.

14 §. *Hallintoistunto.* Pykälässä säädettäisiin vakuutusosaston hallintoistunnosta. Voimassa olevan lain 5 §:n 4 momentissa säädetään hallinto- ja talousasioiden

käsittelystä ja ratkaisemisesta. Nykyisin suuri osa hallinto- ja talousasioista käsitellään ja ratkaistaan niin sanotussa hallintojaostossa, jossa puheenjohtajana on vakuutusylituomari ja muina jäseninä vakituiset vakuutustuomarit. Ainoastaan juoksevat asiat ratkaisee vakuutusylituomari.

Hallinto- ja talousasioiden ratkaiseminen hallintojaostossa on osoittautunut turhan raskaaksi ja joustamattomaksi menettelyksi. Hallintoasioiden ratkaisemista esitetään muutettavaksi siten, että vain valtioneuvoston asetuksella nimenomaisesti vakuutusosoikeuden istunnon ratkaistavaksi säädetyt hallintoasiat ratkaistaisiin istunnossa, jossa puheenjohtajana olisi vakuutusylituomari ja muina jäseninä vakinaiset laamannit ja vakuutusosoikeustuomarit. Tämä kokoonpano olisi nimeltään hallintoistunto.

Koska muun muassa vakuutusosoikeustuomareiden ja vakuutusosoikeusasihteereiden nimitysasiat käsiteltäisiin hallintoistunnossa, määräaikaisten vakuutusosoikeustuomarit eivät voisi osallistua hallintoistuntoon.

Muut kuin vakuutusosoikeuden istunnossa käsiteltävät hallinto- ja talousasiat ratkaisisi ylituomari. Ehdotettu uudistus tehostaisi ja keventäisi hallinto- ja talousasioiden käsittelyä ja ratkaisemista.

15 §. *Määräajaksi nimitetyn tuomarin osallistuminen asioiden käsittelyyn.* Pykälässä säädettäisiin määräajaksi nimitetyn tuomarin osallistumisesta sellaisen asian käsittelyyn, jonka valmisteluun tai käsittelyyn hän on osallistunut aikana, joksi hänet on nimitetty. Säännöksen sanamuodossa korostettaisiin, että kyse on yksittäisistä asioista.

Vakuutusosoikeudessa on tällä hetkellä useita määräaikaista tuomareita ja jatkossakin tulee olemaan tarvetta nimittää määräaikaista vakuutusosoikeustuomareita.

Ratkaisutoiminnan tarkoituksenmukainen järjestäminen edellyttää, että määräajaksi nimitetty tuomari voi osallistua määräajan päätyttyä edelleen niiden asioiden käsittelyyn, joiden valmisteluun tai käsittelyyn hän on osallistunut sinä aikana, joksi hänet on nimitetty. Tällöin ei ole tarpeen määrätä asian käsittelyä varten toista

tuomaria kesken käsittelyyn.

16 §. *Hallintolainkäyttölain soveltaminen.* Hallintolainkäyttölain soveltamisesta vakuutusosoikeudessa säädetään nykyisin vakuutusosoikeudesta annetun lain 9 §:n 1 momentissa. Ehdotus vastaisi sisällöltään nykyistä sääntelyä, mutta suullista käsittelyä koskevan säännöksen sanamuotoa täsmennettäisiin nykyisestä.

Pykälän 1 momentin perusteella vakuutusosoikeus voisi toimittaa suullisen käsittelyn tarvittaessa asian selvittämiseksi hallintolainkäyttölain 37 §:n mukaisesti. Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että suullisen käsittelyn toimittamista vakuutusosoikeudessa koskisi myös, mitä hallintolainkäyttölain 38 §:ssä säädetään suullisen käsittelyn toimittamisesta asianosaisen pyynnöstä hallinto-osoikeudessa. Tämä merkitsisi, että vakuutusosoikeudella olisi velvollisuus suullisen käsittelyn järjestämiseen asianosaisen pyynnöstä samalla tavoin kuin hallinto-osoikeudella.

Toimeentuloturvan etuuslaeissa voisi edelleen olla näiden etuuksien luonteeseen liittyviä hallintolainkäyttölaista poikkeavia menettelysäännöksiä, joita sovellettaisiin hallintolainkäyttölain asemesta. Tällaisia ovat esimerkiksi säännökset valituskirjelmän toimittamisesta päätöksen tehneelle sosiaaliturvalaitokselle.

Ylimääräistä muutoksenhakua koskevien hallintolainkäyttölain säännösten rajaamisesta vakuutusosoikeudessa sovellettavien säännösten ulkopuolelle säädettäisiin 18 §:ssä.

17 §. *Oikeudenkäynnin julkisuus.* Oikeudenkäynnin julkisuuden osalta vakuutusosoikeudessa sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sekä oikeudenkäynnin julkisuudesta annettua lakia (945/1984). Lisäksi joissakin sovellettavissa erityislaeissa on salassapitosäännöksiä.

Valtaosa vakuutusosoikeudessa käsiteltävistä asioista on sellaisia, joissa käsitellään salassapidettäviksi säädettyjä henkilön terveydentilaa tai taloudellista asemaa koskevia tietoja. Vakuutusosoikeudessa käsiteltävissä asioissa on yleensä tärkeämpää henkilön yksityisyyden suojaaminen kuin oikeudenkäynnin julkisuuden turvaaminen.

Vakuutus oikeudessa käsiteltävien yksityisten asianosaisten terveydentilaan tai taloudelliseen asemaan liittyvien tietojen tulojen henkilön työnantajan tai muun lähipiiriin tietoon saattaa aiheuttaa yksityiselle asianosaiselle merkittävää haittaa työ- ja yksityiselämässä. Salassapidettäviksi säädettyjen tietojen julkiseksi tulojen oikeudenkäynnissä voi käytännössä rajoittaa asianosaisten mahdollisuuksia käyttää valitusoikeuttaan.

Nykyisin vakuutus oikeuslaissa ei ole säännöksiä suullisen käsittelyn toimittamisesta suljetuin ovin. Oikeudenkäynnin julkisuudesta annettu laki on säädetty ensisijaisesti silmällä pitäen asioiden käsittelyä yleisissä alioikeuksissa eikä se soveltu vakuutus oikeudessa käsiteltäviin asioihin parhaalla mahdollisella tavalla. Etenkin suullisten käsittelyiden yleisöjulkisuus on osoittautunut tulkinnanvaraiseksi. Vakuutus oikeudessa käsiteltävissä asioissa suuri osa oikeudenkäyntiaineistosta on salassapidettäväksi säädettyä. Suullisessa käsittelyssä tällaisen oikeudenkäyntiaineiston salassa pysymisen turvaaminen saattaa vaikeuttaa suullisen käsittelyn toimittamista.

Ehdotuksen mukaan lähtökohtana olisi, että suullisessa käsittelyssä olisi noudatettava oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain säännöksiä. Suullinen käsittely olisi kuitenkin toimitettava suljetuin ovin asioissa, joissa on säädetty salassapitovelvollisuus. Vakuutus oikeus voisi määrätä muunkin asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, milloin julkisesta käsittelystä koituisi asianosaiselle erityistä haittaa. Kirjallisen käsittelyn julkisuuteen säännös ei aiheuttaisi muutosta. Ehdotettu säännös vastaisi markkinaoikeuslain (1527/2001) 15 §:ää.

Oikeudenkäynnin julkisuutta koskevien yleisten säännösten uudistaminen on parhaillaan vireillä. Uudistus voi vaikuttaa myös vakuutus oikeutta koskevaan sääntelyyn.

3 luku. Ylimääräinen muutoksenhaku

18 §. *Päätöksen poistaminen.* Päätöksen poistamista koskeva säännösehdotus vastaisi pääosin nykyistä säännöstä

vakuutus oikeudesta annetun lain 9 §:ssä. Päätöksen poistamisesta säädetään lähemmin etuuslaeissa. Säännös päätöksen poistamisesta on esimerkiksi kansaneläkelain (347/1956) 74 §:n 1 momentissa, jonka mukaan vakuutus oikeus voi poistaa lainvoimaisen päätöksen, jos se perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen. Lähes kaikissa toimeentuloturvan etuuslaeissa on sisällöltään vastaavat säännökset.

Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean ehdotuksen mukaan päätöksen poistamista koskevat säännökset tulisi siirtää etuuslaeista vakuutus oikeuslakiin. Tämä selkeyttäisi ja yhdenmukaistaisi sääntelyä. Tässä esityksessä ei kuitenkaan ehdoteta säännösten kokoamista ja siirtämistä vakuutus oikeuslakiin, sillä se edellyttää jatkoselvitystä.

Pykälään ehdotetaan kuitenkin tehtäväksi ratkaisukokoonpanoa koskeva muutos, jonka mukaan päätöksen poistamista koskeva asia käsiteltäisiin kolmijäsenisessä kokoonpanossa. Päätöksen poistamista koskevassa asiassa vakuutus oikeus palauttaa hakemukseen suostuessaan asian päätöksen tehneelle laitokselle uudelleen käsiteltäväksi. Näissä asioissa vakuutus oikeus ei siis tee asiaratkaisua. Useimmissa päätöksen poistamista koskevissa hakemuksissa on perusteena päätöksen perustuminen väärään tai puutteelliseen selvitykseen. Lain 11 ja 12 §:ssä tarkoitettujen sivutoimistien jäsenten osallistuminen asioiden käsittelyyn vakuutus oikeudessa on perusteltua lähinnä silloin, kun sovelletaan etuuslakien materiaalisia säännöksiä. Ylimääräisten muutoksenhakuasioiden ratkaiseminen nykyistä suppeammassa kokoonpanossa vapauttaisi voimavaroja muiden asioiden käsittelyyn.

19 §. *Päätöksen purkaminen.* Pykälässä säädettäisiin korkeimman hallinto-oikeuden toimivallasta purkaa vakuutus oikeuden päätös. Nykyisin vakuutus oikeuden toimivaltaan kuuluvissa asioissa ei voida hakea muutosta ylimääräisellä muutoksenhakukeinolla korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutus oikeuden päätös voitaisiin purkaa,

jos asian käsittelyssä vakuutusoikeyudessa on tapahtunut menettelyvirhe, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen. Tämä vastaisi hallintopäätöksen purkua koskevan hallintolainkäyttölain 63 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittua purkuperustetta.

Purkamisen perusteena voisi olla vain vakuutusoikeyudessa tapahtunut menettelyvirhe, mutta ei se seikka, että vakuutusoikeyus on soveltanut lakia virheellisesti arvioidessaan muutoksenhaun johdosta menettelyä vakuutusoikeyutta edeltäneessä asian käsittelyvaiheessa.

Muita hallintolainkäyttölain 63 §:n 1 momentissa mainittuja purkuperusteita ei sovellettaisi silloin, kun kyse on vakuutusoikeyuden päätöksen purkamisesta. Päätöstä ei siten voitaisi purkaa sillä perusteella, että se perustuu ilmeisesti väärään lain soveltamiseen tai erehdykseen, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen (HLL 63 § 1 mom. 2 k.). Päätöstä ei voitaisi myöskään purkaa, jos asiaan on tullut sellaista uutta selvitystä, joka olisi voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen, eikä hakijasta johdu, että uutta selvitystä ei ole aikanaan esitetty (HLL 63 § 1 mom. 3 k.). Näissä tapauksissa olisi mahdollista hakea päätöksen poistamista vakuutusoikeyudelta 18 §:n mukaisesti. Päätöksen poistamista voitaisiin hakea vakuutusoikeyudelta silloinkin, kun korkeimmalla hallinto-oikeudella on toimivalta purkaa päätös. Tämän rinnakkaisen toimivallan ei kuitenkaan arvioida aiheuttavan käytännössä merkittäviä ongelmia. Vastaava tilanne on nykyisin vakuutusoikeyuden ja korkeimman oikeuden toimivallan suhteessa siltä osin kuin ylimääräinen muutoksenhaku ohjautuu korkeimpaan oikeuteen.

Vakuutusoikeyuden päätöksen purkua haettaisiin korkeimmalta hallinto-oikeudelta hallintolainkäyttölain mukaisesti. Momentin viimeinen virke tarkoittaisi viittausta hallintolainkäyttölain 63 §:n 2 momenttiin ja 64-68 §:ään. Purkua olisi tämän mukaisesti haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös on saanut lainvoiman. Eriyisen painavista syistä voitaisiin päätös purkaa määräajan jälkeenkin (HLL 64 §). Päätöstä ei saisi purkaa, ellei se loukkaa yksityisen

oikeutta tai julkisen edun katsota vaativan päätöksen purkamista (HLL 63 § 2 mom.).

Ylimääräinen muutoksenhaku vakuutusoikeyuden päätökseen ohjautuisi tämän pykälän mukaisesti korkeimpaan hallinto-oikeuteen myös niissä tapaturmavakuutusasioissa, joissa vakuutusoikeyuden päätökseen voidaan hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan. Tavoitteena on, että vakuutusoikeyuden menettelyä koskeva muutoksenhaku ohjautuisi rajoitettuna ylimääräisenä muutoksenhakuna korkeimpaan hallinto-oikeuteen kaikissa toimentuloturvan asiaryhmissä.

Käytännössä korkeimmalle hallinto-oikeudelle voisi saapua myös purkukemuksia, joissa muutosta haetaan muulla kuin 1 momentissa mainitulla perusteella. Jos hakemuksessa ei lainkaan mainittaisi purkuperusteena vakuutusoikeyuden menettelyvirhettä, asia ei kuuluisi miltään osin korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan. Tällöin korkein hallinto-oikeus voisi siirtää asian vakuutusoikeyudelle hallintolainkäyttölain 29 §:n mukaisesti. Kun kysymys toimivaltaisesta viranomaisesta olisi ilmeisen selvä, siirrosta ei tarvitsisi tehdä lainkäyttöpäätöstä, vaan se voisi tapahtua pelkällä hallinnollisella kirjeellä. Siirrosta olisi ilmoitettava muutoksenhakijalle. Tämä mahdollistaisi sen, että korkein hallinto-oikeus voisi siirtää nämä asiat nopeasti ja joustavasti.

Jos hakemuksessa mainittaisiin purkuperusteena vakuutusoikeyuden menettelyvirheen lisäksi muita perusteita, olisi asian käsittelyssä lähtökohtana, että korkein hallinto-oikeus tutkisi asian vakuutusoikeyuden menettelyvirheen osalta tässä pykälässä tarkoitettuna hakemuksena. Jos korkein hallinto-oikeus ei tällä perusteella purkaisi päätöstä, se siirtäisi asian lainkäyttöpäätöksellä vakuutusoikeyudelle siltä osin kuin kyse olisi vakuutusoikeyuden toimivaltaan kuuluvasta päätöksen poistamisesta. Mahdollista olisi myös siirtää asia erikseen lainkäyttöpäätöksellä osittain vakuutusoikeyudelle esimerkiksi siinä tapauksessa, että päätöksen poistamiselle

säädetty viiden vuoden määräaika olisi päättyvässä.

Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitea ehdotti mietinnössään, että korkein hallinto-oikeus voisi siirtää asian lainkäyttöpäätöstä tekemättä kokonaisuudessaan vakuutusoikeudelle myös siinä tapauksessa, että hakemuksessa on esitetty sekä 1 momentissa tarkoitettuja että muita perusteita. Komitean ehdotuksen mukaan korkein hallinto-oikeus voisi tällöin tilanteen mukaan arvioida, antaako se asiassa lainkäyttöpäätöksen toimivaltaansa kuuluvan kysymyksen osalta. Komitean ehdottama sääntely merkitsisi, että vakuutusoikeuden menettelyvirhettä koskeva kysymys voisi ohjautua joko vakuutusoikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltäväksi. Säännökset vakuutusoikeuden toimivallasta poistaa lainvoimainen päätös on kuitenkin nykyisin muotoiltu niin, että on tulkinnanvaraista, onko vakuutusoikeudella toimivalta poistaa päätös oman menettelyvirheensä perusteella. Jos vakuutusoikeus siirtäisi purkuhakemuksen tältä osin takaisin korkeimmalle hallinto-oikeudelle tutkittuaan ensin hakemuksessa esitetyt muut perusteet, purkuasian käsittely muodostuisi asianosaisen kannalta monivaiheiseksi. Siinä tapauksessa, että vakuutusoikeus tulkitseisi poistosäännösten antavan sille toimivallan tutkia myös oman menettelynsä lainmukaisuutta, se voisi ratkaista asian tältäkin osin. Tällöin vakuutusoikeuden menettelyvirhettä koskeva kysymys ei lainkaan ohjautuisi korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi.

Tässä esityksessä ei päätöksen purkamista koskevaan pykälään ehdoteta erityistä säännöstä asian siirtämisestä vakuutusoikeudelle, vaan siirrossa sovellettaisiin hallintolainkäyttölain säännöksiä. Ehdotetun sääntelyn tavoitteena on, että korkeimmalle hallinto-oikeudelle vakuutusoikeuden menettelyvirheen perusteella tehty purkuvaatimus ratkaistaisiin korkeimmassa hallinto-oikeudessa eikä asian käsittelyyn liittyisi asianosaisen kannalta tarpeettoman monia siirtoja. Tarkoituksena on kuitenkin seurata purkusääntelyn toimivuutta ja mahdollista tarkistamistarvetta sekä jatkaa sääntelyn tarkistamista niin, että

myös vakuutusoikeuden toimivallasta poistaa lainvoimainen päätös säädettäisiin keskitetysti vakuutusoikeuslaissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että vakuutusoikeuden toimivaltaan kuuluvassa asiassa ei muutoin sovellettaisi hallintolainkäyttölain 11 luvun säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta. Tämä vastaisi pääosin nykyistä vakuutusoikeudesta annetun lain 9 §:ää, jonka mukaan vakuutusoikeuden toimivaltaan kuuluvassa asiassa ei sovelleta hallintolainkäyttölain 11 luvun säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta.

Ehdotettu 2 momentin säännös ei estäisi korkeinta hallinto-oikeutta käsittelemästä oman päätöksensä purkua koskevaa hakemusta asiassa, jossa se on ratkaissut 1 momentissa tarkoitettua asiaa koskevan hakemuksen.

4 luku. **Erinäiset säännökset**

20 §. *Virkasyyte*. Pykälässä säädettäisiin siitä, että vakuutusoikeuden ylituomaria, muuta jäsentä ja esittelijää syytetään virkarikoksesta Helsingin hovioikeudessa.

Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 11 §:ää. Siihen esitetään kuitenkin lisättäväksi, että myös vakuutusoikeuden esittelijää syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa muiden tuomioistuinten esittelijöiden tapaan.

21 §. *Vakuutusoikeuden oikeus saada tietoja ja virka-apua*. Pykälässä säädettäisiin tietojen ja virka-avun saamisesta. Se vastaisi pääosin voimassa olevaa lain 7 §:ää, mutta säännöksen sanamuotoa tarkistettaisiin ja täsmennettäisiin nykyisestä.

Lisäksi pykälään esitetään sääntelyn selkeyttämiseksi mainintaa siitä, että vakuutusoikeudella on oikeus saada virka-apua maksutta.

22 §. *Tarkemmat säännökset ja määräykset*. Tarkemmat säännökset vakuutusoikeuslain täytäntöönpanosta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi työskentelyn järjestämisestä vakuutusoikeudessa määrättäisiin vakuutusoikeuden työjärjestyksessä, jonka vakuutusoikeus vahvistaisi.

23 §. *Voimaantulo.* Pykälässä olisi tavanomainen voimaantulosäännös.

24 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että viittausten vakuutus oikeudesta annettuun lakiin katsottaisiin tämän lain tultua voimaan tarkoittavan viittausta tähän lakiin.

Yleisen käytännön mukaista on, että säädöstä aletaan soveltaa sen voimaantulopäivästä lähtien, jollei erikseen toisin säädetä. Tätä lakia sovellettaisiin siten sen tultua voimaan myös niiden asioiden käsittelyssä, jotka ovat tulleet vakuutus oikeudessa vireille ennen tämän lain voimaantuloa. Poikkeuksena tästä olisivat kuitenkin päätöksen purkamista koskevat 19 §:n säännökset, joita sovellettaisiin vasta tämän lain voimaan tultua annettuun vakuutus oikeuden päätökseen. Tästä poikkeuksesta säädettäisiin 24 §:n 2 momentissa.

Vakuutus oikeuslaissa ei olisi korkeinta oikeutta koskevia siirtymäsäännöksiä, sillä tässä laissa ei säädettäisi ylimääräisestä muutoksenhausta korkeimpaan oikeuteen. Korkeimman oikeuden tapaturmavakuutusasiassa antamaa päätöstä koskevasta ylimääräisestä muutoksenhausta säädettäisiin tapaturmavakuutuslaissa, jossa olisi myös tähän liittyvät siirtymäsäännökset. Lisäksi rikosvahinkolaissa ja sotilasvammalaissa olisi korkeinta oikeutta koskevia siirtymäsäännöksiä, sillä niistä kumottaisiin säännökset, jotka koskevat ylimääräistä muutoksenhakua korkeimpaan oikeuteen.

1.2. Laki tuomareiden nimittämisestä

1 §. *Lain soveltamisala.* Vakuutus oikeuden tuomareiden virkanimikkeistä säädetään tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 1 §:n 6 kohdassa.

Vakuutus oikeuden organisaation uudistamisen yhteydessä esitetään uudistuksia vakuutus oikeuden tuomareiden virkarakenteeseen. Tuomareiden nimittämisestä annettua lakia muutettaisiin vastaavasti niin, että nykyisistä vanhemman vakuutus tuomarin ja nuoremman vakuutus tuomarin virkanimikkeistä luovuttaisiin ja niiden tilalle tulisi yhtenäinen vakuutus oikeustuomarin

virkanimike. Tämä vastaisi vakuutus oikeuslakiin sisältyvää ehdotusta, jonka mukaan nykyisistä vakuutus sihteerin virkanimikkeistä tulisi

vakuutus oikeus sihteerin virkanimikkeitä.

10 §. *Tuomioistuimen lausunnon antaminen.* Vakuutus oikeuden lausunnosta viran täyttämistä koskevassa asiassa päättäisi vakuutus oikeuden hallintoistunto. Tästä säädettäisiin tuomareiden nimittämisestä annetun lain 10 §:ssä.

11 §. *Tuomareiden kelpoisuusvaatimukset ja nimitysperusteet.* Vakuutus oikeus esitetään jaettavaksi osastoihin, joita johtaisivat ylituomarille tulos vastuulliset vakuutus oikeuden laamannit.

Vakuutus oikeuden laamannin virka olisi sellainen päällikkötason virka, jonka kelpoisuusvaatimukseksi olisi perusteltua säätää johtamistaito. Tästä syystä lain 11 §:n 3 momenttiin lisättäisiin maininta vakuutus oikeuden laamannista.

17 §. *Eräiden ylimpien tuomareiden nimittäminen määräajaksi.* Vakuutus oikeus kuuluu nykyisin oikeushallinnollisesti korkeimman oikeuden alaisuuteen. Tämä ilmenee lähinnä siinä, että eräät vakuutus oikeuden tuomareiden määräajaksi nimittämistä koskevat asiat kuuluvat nykyisin korkeimman oikeuden tehtäviin.

Esityksessä ehdotetaan, että vakuutus oikeutta koskevat oikeushallinnolliset tehtävät siirrettäisiin korkeimmalta oikeudelta korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Tämä vastaisi nykyistä paremmin perustuslaista ilmenevää tuomioistuinlaitoksen rakennetta, jonka mukaan korkein hallinto-oikeus käyttää ylintä tuomiovaltaa hallintolainkäyttöasioissa. Ehdotus olisi yhdensuuntainen myös sen vakuutus oikeus lakiin ehdotetun sääntelyn kanssa, jonka mukaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle annettaisiin toimivalta vakuutus oikeuden päätöksen purkamiseen vakuutus oikeudessa tapahtuneen menettelyvirheen perusteella.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuutus oikeuden ylituomarin nimittää nykyisin määräajaksi tehtävänsä korkein oikeus. Esityksessä ehdotetaan muutosta, jonka mukaan hänet nimittäisi määräajaksi tehtävänsä korkein hallinto-oikeus.

18 §. *Muiden tuomareiden nimittäminen määräajaksi.* Pykälän 1 ja 3 momenttia tarkistettaisiin niin, että muun tuomarin vuodeksi tai sitä pidemmäksi määräajaksi vakuutusoikeyteen määräisi korkeimman oikeuden asemesta korkein hallinto-oikeus.

Muun tuomarin enintään kahden kuukauden ajaksi nimittäisi vakuutusoikeyden ylituomari ja kahta kuukautta pidemmäksi määräajaksi vakuutusoikeyteen muun tuomarin nimittää vakuutusoikeyteen vuotta lyhyemmäksi ajaksi vakuutusoikeyteen. Ehdotettu sääntely vastaisi hallinto-oikeuksia ja markkinaoikeutta koskevaa sääntelyä.

19 a §. *Esteettömän tuomarin määrääminen.* Pykälää tarkistettaisiin niin, että esteellisen tuomarin tilalle esteettömän tuomarin vakuutusoikeyteen määräisi korkeimman oikeuden asemesta korkein hallinto-oikeus.

Pykälään tehtäisiin vastaava muutos myös markkinaoikeuden osalta, sillä markkinaoikeuslain (1527/2001) tultua voimaan maaliskuun alussa 2002 eräät markkinaoikeutta koskevat oikeushallinnolliset asiat kuuluvat korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Esteettömän tuomarin määräämistä koskevaa säännöstä tarkistettaisiin tämän mukaisesti.

1.3. Laki eläkkeensaajien asumistuesta

10 §. Eläkkeensaajien asumistuessa on nykyisin takaisinperintäasioita lukuun ottamatta yksiasteinen valitustie tarkastuslautakuntaan. Kaksiasteisen valitustien turvaamiseksi ehdotetaan, että tarkastuslautakunnan päätökseen saisi hakea muutosta vakuutusoikeydeltä samalla tavoin kuin muissakin kansaneläkeasioissa.

1.4. Kansaneläkelaki

73 §. Pykälän 2 momentissa säädetään nykyisin, että tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta vakuutusoikeydeltä kirjallisella valituksella, jos päätös koskee oikeutta eläkkeeseen tai hoitotukea tai takaisinperintää. Kansaneläkkeen määrää koskevissa asioissa on siten nykyisin yksiasteinen valitustie tarkastuslautakuntaan. Kaksiasteisen valitustien turvaamiseksi

ehdotetaan muutoksenhakua koskeva rajaus poistettavaksi. Tarkastuslautakunnan päätökseen saisi myös eläkkeen määrää koskevissa asioissa hakea muutosta vakuutusoikeydeltä.

Muutos vaikuttaisi valitustiehen myös eläkkeensaajien asumistukea koskevissa asioissa, sillä muutoksenhakua koskevassa eläkkeensaajien asumistuesta annetun lain 10 §:ssä viitattaisiin kansaneläkelain 8 lukuun.

1.5. Laki koulutus- ja erorahastosta

3 b §. *Muutoksenhaku.* Koulutus- ja erorahastosta annetussa laissa tarkoitetuissa asioissa on nykyisin yksiasteinen valitustie työttömyysturvalautakuntaan. Kaksiasteisen valitustien turvaamiseksi ehdotetaan, että työttömyysturvalautakunnan päätökseen saisi hakea muutosta vakuutusoikeydeltä.

3 d §. *Päätöksen poistaminen ja uudelleen käsittely.* Nykyisin

työttömyysturvalautakunta voi poistaa lainvoimaisen päätöksen ja käsitellä tai määrätä asian käsiteltäväksi uudelleen.

Koska vakuutusoikeyden toimisi näissä asioissa viimeisenä oikeusasteena ehdotetaan, että vakuutusoikeyden voisi poistaa lainvoimaisen päätöksen samoin kuin muissakin vakuutusoikeyden toimivaltaan kuuluvissa asioissa.

1.6. Laki lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta

9 §. *Muutoksenhaku.* Koulumatkatukea koskevissa asioissa on nykyisin yksiasteinen valitustie opintotuen muutoksenhakulautakuntaan. Kaksiasteisen valitustien turvaamiseksi ehdotetaan, että opintotuen muutoksenhakulautakunnan päätökseen saisi hakea muutosta vakuutusoikeydeltä.

14 §. *Viittaussäännös.* Nykyisin opintotuen muutoksenhakulautakunta voi poistaa lainvoimaisen päätöksen. Koska vakuutusoikeyden toimisi näissä asioissa viimeisenä oikeusasteena ehdotetaan, että vakuutusoikeyden voisi poistaa lainvoimaisen

päätöksen samoin kuin muissakin vakuutusosoikeuden toimivaltaan kuuluvissa asioissa.

1.7. Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuujan korvaamisesta maatalousyrittäjille

7 §. Pykälän 3 momentissa säädetään nykyisin, että tapaturmalautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Kaksiasteisen valitustien turvaamiseksi ehdotetaan, että tapaturmalautakunnan päätökseen saisi hakea muutosta vakuutusosoikeudelta.

8 §. Nykyisin tapaturmalautakunta voi poistaa lainvoimaisen päätöksen. Koska vakuutusosoikeus toimisi näissä asioissa viimeisenä oikeusasteena ehdotetaan, että vakuutusosoikeus voisi poistaa lainvoimaisen päätöksen samoin kuin muissakin vakuutusosoikeuden toimivaltaan kuuluvissa asioissa.

1.8. Palkkaturvalaki

26 §. *Hallintovalitus.* Pykälän 2 momentissa säädetään nykyisin, että muutosta työttömyysturvalautakunnan päätökseen haetaan valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muutoksenhaku palkkaturva-asioissa poikkeaa siten muutoksenhausta muissa asiaryhmissä. Työttömyysturvalautakunnan muissa asioissa antamista päätöksistä voidaan valittaa vakuutusosoikeuteen. Muutoksenhakujärjestelmän yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan, että muutosta työttömyysturvalautakunnan päätökseen haettaisiin korkeimman hallinto-oikeuden asemesta vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeudessa näiden asioiden käsittelyyn osallistuisi vakuutusosoikeuslain 11 §:n mukaan työoloja tuntevia jäseniä.

Pykälän 2 momentin mukaan muutosta haetaan 1 momentissa säädetyssä valitusajassa. Pykälän 1 momentissa säädetään 30 päivän valitusajasta ja siitä, että valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu valittajan ilmoittamalla osoitteella, jollei valituksen

yhteydessä muuta näytetä. Viittaus 1 momenttiin on 30 päivän valitusajan osalta tarpeeton, koska siitä säädetään hallintolainkäyttölain 22 §:ssä. Päätöksen tiedoksisaannin osalta momentissa viitattaisiin edelleen siihen, mitä 1 momentissa säädetään.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan ylimääräisestä muutoksenhausta palkkaturva-asiaassa olisi voimassa, mitä hallintolainkäyttölain 11 luvussa säädetään. Tämä säännös olisi poikkeus vakuutusosoikeuslain 19 §:stä, jonka mukaan korkein hallinto-oikeus voi purkaa vakuutusosoikeuden päätöksen vakuutusosoikeudessa tapahtuneen menettelyvirheen perusteella, mutta muutoin vakuutusosoikeuden toimivaltaan kuuluvassa asiassa ei sovelleta hallintolainkäyttölain 11 §:n säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta.

Ylimääräistä muutoksenhakua koskeva poikkeussäännös olisi palkkaturva-asioissa tarpeen, koska vakuutusosoikeudella ei näissä asioissa ole oikeutta poistaa lainvoimaista päätöstä. Palkkaturva-asioihin eivät myöskään sovellu samanlaiset säännökset vakuutusosoikeuden toimivallasta poistaa päätös kuin muissa toimeentuloturva-asioissa, sillä palkkaturva-asioissa toimivaltaa kuuluu myös yleisille tuomioistuimille.

Nykyisin hallinto-oikeudellista asiaa koskeva ylimääräinen muutoksenhaku ohjautuu korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joten tältä osin säännös vastaisi nykyistä menettelyä. Ylimääräinen muutoksenhaku voi palkkaturva-asioissa ohjautua myös korkeimpaan oikeuteen silloin, kun kyse on yleisen tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvasta kysymyksestä. Ehdotettu säännös ei toisi tähän muutosta.

1.9. Merimiesten palkkaturvalaki

24 §. *Hallintovalitus.* Pykälän 2 momentissa säädetään nykyisin, että työttömyysturvalautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta 1 momentissa säädetyssä ajassa

työttömyysturvalautakunnan päätöksestä tiedon saatuaan. Viitatussa pykälän 1 momentissa säädetään valituksen tekemisestä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja siitä, että valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu valittajan ilmoittamalla osoitteella, jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä.

Muutoksenhaku palkkaturva-asioissa poikkeaa siten muutoksenhausta muissa asiaryhmissä. Työttömyysturvalautakunnan muissa asioissa antamista päätöksistä voidaan valittaa vakuutusoikeuteen.

Muutoksenhakujärjestelmän yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan, että muutosta työttömyysturvalautakunnan päätökseen haetaan korkeimman hallinto-oikeuden asemesta vakuutusoikeudelta. Vakuutusoikeudessa näiden asioiden käsittelyyn osallistuisi vakuutusoikeuslain 11 §:n mukaan työoloja tuntevia jäseniä. Päätöksen tiedoksisaannin osalta momentissa viitattaisiin edelleen siihen, mitä pykälän 1 momentissa säädetään.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin palkkaturvalain 26 §:n 3 momenttiin. Säännöksen mukaan ylimääräisestä muutoksenhausta palkkaturva-asiassa olisi voimassa, mitä hallintolainkäyttölain 11 luvussa säädetään.

1.10. Tapaturmavakuutuslaki

43 §. Pykälän 1 momentin viimeisessä virkkeessä säädetään nykyisin, että tapaturmalautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Kaksiasteisen valitustien turvaamiseksi ehdotetaan, että tapaturmalautakunnan päätökseen saisi hakea muutosta vakuutusoikeudelta.

53 d §. Pykälän 2 momentissa säädetään nykyisin siitä, että ylimääräisestä muutoksenhausta on lisäksi voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädetään. Ehdotuksen mukaan vakuutusoikeuslain 19 §:n 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta hakea päätöksen purkua korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Säännös

koskisi myös tapaturmavakuutusasioita.

Ylimääräisen muutoksenhaun mahdollisuutta vakuutusoikeuden päätöksestä korkeimpaan oikeuteen ei siten ole enää tarpeen säilyttää. Ylimääräinen muutoksenhaku korkeimman oikeuden päätöksestä ohjautuisi kuitenkin edelleen korkeimpaan oikeuteen. Sotilastapaturmalain (1211/1990) 5 §:n mukaan muutoksenhausta on voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa säädetään. Vastaavasti maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 9 §:n mukaan muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa säädetään. Tapaturmavakuutuslakiin ehdotetut muutokset koskisivat siten myös sotilastapaturma-asioita ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasioita.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan muutosta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen voitaisiin hakea ylimääräisellä muutoksenhakukeinolla nykyisten säännösten mukaisesti. Vastaavasti vakuutusoikeuslain siirtymäsäännöksissä säädettäisiin että päätöksen purkua korkeimmalta hallinto-oikeudelta koskevaa vakuutusoikeuslain 19 §:ää ei sovellettaisi ennen lain voimaantuloa annettuun päätökseen.

1.11. Rikosvahinkolaki

Rikosvahinkolain 27 §:n 3 momentissa säädetään nykyisin siitä, että ylimääräisestä muutoksenhausta on lisäksi voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädetään.

Ehdotuksen mukaan säännökset ylimääräisestä muutoksenhausta korkeimpaan oikeuteen kumottaisiin. Vakuutusoikeudesta annetun lain 19 §:n 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta hakea päätöksen purkua korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Säännös koskisi myös rikosvahinkoasioita.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan muutosta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen voitaisiin hakea ylimääräisellä muutoksenhakukeinolla nykyisten säännösten mukaisesti.

Vastaavasti vakuutuslainsäädännössä säädetäisiin että päätöksen purkua korkeimmalta hallinto-oikeudelta koskevaa vakuutuslainsäädännössä ei voitaisi soveltaa ennen lain voimaantuloa annettuun päätökseen.

1.12. Sotilasvammalaki

Sotilasvammalain 25 §:n 3 momentissa säädetään nykyisin siitä, että ylimääräisestä muutoksenhausta on lisäksi voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädetään.

Ehdotuksen mukaan säännökset ylimääräisestä muutoksenhausta korkeimpaan oikeuteen kumottaisiin. Vakuutuslainsäädännöstä annetun lain 19 §:n 1 momentissa säädetäisiin mahdollisuudesta hakea päätöksen purkua korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Säännös koskisi myös sotilasvamma-asioita.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan muutosta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen voitaisiin hakea ylimääräisellä muutoksenhakukeinolla nykyisten säännösten mukaisesti. Vastaavasti vakuutuslainsäädännössä säädetäisiin että päätöksen purkua korkeimmalta hallinto-oikeudelta koskevaa vakuutuslainsäädännössä ei voitaisi soveltaa ennen lain voimaantuloa annettuun päätökseen.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Vakuutuslainsäädännöstä annetun lain täytäntöönpanoa koskevat tarkemmat säännökset annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Työskentelyn järjestämisestä määrättäisiin tarkemmin vakuutuslainsäädännön työjärjestyksessä.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä toukokuuta 2003.

Muutoksenhausta eläkkeensaajien asumistukea, kansaneläkkeen määrää, erorahaa ja koulutukseen myönnettävää tukea, koulumatkatukea, palkkaturvaa,

sairausvakuutuslainsäädännössä omavastuuajan korvaamista maatalousyrittäjille sekä korvausvelvollista tapaturmavakuutuslaitosta koskevissa asioissa sovellettaisiin uusia säännöksiä muutoksenhausta vakuutuslainsäädännön tapauksissa, joissa muutoksenhakulautakunnan päätös on annettu uusien säännösten tultua voimaan. Tämä turvaisi sen, että muutoksenhakulautakunta voisi päätöstä antaessaan liittää siihen asianmukaisen valitusosoituksen. Valitusteitä koskevat lainmuutokset eivät siten vaikuttaisi vireillä olevien palkkaturvaa koskevien valitusten käsittelyyn korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Ne eivät myöskään vaikuttaisi muutoksenhausta niihin muutoksenhakulautakuntien päätöksiin, jotka annetaan ennen uusien säännösten voimaantuloa.

4. Säättämisjärjestys

Ehdotetut muutokset vahvistavat osaltaan perustuslain 21 §:ssä tarkoitettua oikeusturvaa toimeentuloturva-asioiden muutoksenhakujärjestelmässä.

Perustuslain 3 §:n 3 momentin mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuimina korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus. Perustuslain 98 §:ssä säädetään tuomioistuinlaitoksen rakenteesta. Sen mukaan yleisiä tuomioistuuksia ovat korkein oikeus, hovioikeudet ja kärjäoikeudet. Yleisiä hallintotuomioistuuksia ovat korkein hallinto-oikeus ja alueelliset hallinto-oikeudet. Tuomiovaltaa erikseen määrättyillä toimialoilla käyttävistä erityistuomioistuimista säädetään lailla. Ylimpien tuomioistuinten tehtävistä säädetään perustuslain 99 §:ssä. Sen mukaan ylintä tuomiovaltaa riita- ja rikosasioissa käyttää korkein oikeus sekä hallintolainkäyttöasioissa korkein hallinto-oikeus.

Toimeentuloturva-asioissa on kysymys laissa säädetyistä toimeentuloturvaetuksista, joiden myöntämiseen liittyy julkisen vallan käyttöä. Toimeentuloturvaetuksia koskevien yksittäisten päätösten tekeminen on luonteeltaan hallintomenettelyä. Niihin

liittyvät oikeudelliset kysymykset ovat pääosin hallinto-oikeudellisia, vaikka niillä saattaa olla liittymiä myös muihin oikeudenaloihin, erityisesti työoikeuteen ja vahingonkorvausoikeuteen.

Toimeentuloturva-asiat ovat muutoksenhakuvaiheessa luonteeltaan hallintolainkäyttöasioita, joissa ylintä tuomiovaltaa käyttää perustuslain 99 §:n mukaan korkein hallinto-oikeus. Ehdotuksen mukaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle annettaisiin toimivalta vakuutus oikeuden lainvoimaisen päätöksen purkamiseen vakuutus oikeudessa tapahtuneen menettelyvirheen perusteella. Tämä turvaisi korkeimman hallinto-oikeuden mahdollisuuksia huolehtia hallintolainkäytön menettelyn yhdenmukaisuudesta myös toimeentuloturva-asioissa.

Tapaturmavakuutusasioissa olisi kuitenkin edelleen mahdollista hakea muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan. Sen sijaan sotilasvamma-asioissa ja rikosvahinkojen korvaamista valtion varoista koskevissa asioissa ei enää olisi mahdollista hakea muutosta ylimääräisellä muutoksenhakekeinolla korkeimmalta

oikeudelta.

Vakuutus oikeus on erityistuomioistuin, jonka toimivalta on laissa rajattu määrättyihin asioihin. Käytännössä vakuutus oikeus toimisi käsittelemissään asioissa viimeisenä muutoksenhakuasteena ja sillä olisi myös toimivalta poistaa lainvoimainen päätös. Perustuslakia koskevan hallituksen esityksen perustelujen mukaan ylimmän tuomiovallan uskominen eräissä asioissa erityistuomioistuimille, kuten työtuomioistuimelle tai markkinatuomioistuimelle, ei ole ristiriidassa ylimpien tuomioistuinten tehtäviä koskevan 99 §:n kanssa. Kun otetaan huomioon vakuutus oikeuden laaja asiallinen toimivalta, vastaisi ehdotus korkeimman hallinto-oikeuden toimivallasta purkaa vakuutus oikeuden päätös menettelyvirheen johdosta nykyistä paremmin perustuslaista ilmenevää tuomioistuinlaitoksen rakennetta. Esitykseen sisältyvät lait voitaneen käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

*Lakiehdotukset***1.****Vakuutusosoikeuslaki**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Vakuutusosoikeuden tehtävä ja henkilöstö

1 §

Vakuutusosoikeuden tehtävä

Vakuutusosoikeus toimii toimeentuloturva-asioiden erityistuomioistuimena sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään.

2 §

Jäsenet

Vakuutusosoikeudessa on ylituomari sekä muina lakimiesjäseninä laamanneja ja vakuutusosoikeustuomareita. Lakimiesjäsenenä voi olla myös esittelijä sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Vakuutusosoikeudessa on lisäksi sivutoimisia lääkärijäseniä, työoloja tai yritystoimintaa tuntevia jäseniä sekä sotilasvamma-asioita tuntevia jäseniä.

Vakuutusosoikeutta johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa vakuutusosoikeuden ylituomari.

3 §

Tuomareiden kelpoisuus ja nimittäminen

Ylituomarin, laamannin ja vakuutusosoikeustuomarin nimittämisestä ja kelpoisuusvaatimuksista säädetään

1...1..5.

tuomareiden nimittämisestä annetussa laissa (205/2000).

4 §

Lääkärijäsenten kelpoisuus ja määrääminen

Lääkärijäsenen ja lääkärivarajäsenen tulee olla laillistettu lääkäri.

Valtioneuvosto määrää vakuutusosoikeuteen riittävän määrän lääkärijäseniä ja lääkärivarajäseniä oikeusministeriön esityksestä viideksi vuodeksi kerrallaan, kuitenkin enintään siihen asti, kunnes he saavuttavat 6 §:ssä säädetyn eroamisiän.

Lääkärijäsenten ja lääkärivarajäsenten määräämistä varten sosiaali- ja terveysministeriö tekee ehdotuksen oikeusministeriölle.

5 §

Muiden sivutoimisten jäsenten määrääminen

Valtioneuvosto määrää vakuutusosoikeuteen riittävän määrän työoloja tai yritystoimintaa tuntevia sekä sotilasvamma-asioita tuntevia sivutoimisia jäseniä sekä heidän varajäseniään oikeusministeriön esityksestä viideksi vuodeksi kerrallaan, kuitenkin enintään siihen asti, kunnes he saavuttavat 6 §:ssä säädetyn eroamisiän.

Heidän määräämistään varten tehdään ehdotukset oikeusministeriölle siten kuin 11 ja 12 §:ssä säädetään. Kussakin ehdotuksessa tulee olla kaksi kertaa niin monta ehdokasta kuin jäseniksi ja varajäseniksi tarvitaan.

Jäsenet ja heidän varajäsenensä määrätään, vaikka ehdotusta heidän määräämisekseen ei ole tehty valtioneuvoston asettamassa määräajassa tai ehdotus on tehty puutteellisenä, jos ehdotusta ei pyynnöstä huolimatta ole tehty tai täydennetty.

6 §

Sivutoimisen jäsenen paikan vapautuminen ja eroamisikä

Jos lääkärijäsenen tai muun sivutoimisen jäsenen paikka vapautuu kesken toimikauden, määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Sivutoimisten jäsenten oikeudesta pysyä tehtävässään on muutoin voimassa, mitä tuomarin viran haltijoiden oikeudesta pysyä virassaan säädetään.

Lääkärijäsenen ja muu sivutoiminen jäsen lukuun ottamatta sotilasvamma-asioita tuntevia jäseniä on velvollinen eroamaan täyttäessään 67 vuotta.

7 §

Tuomarinvala ja vakuutus

Vakuutusosikeuden jäsenen on ryhtyessään toimeensa vannottava tuomarin vala tai annettava tuomarinvakuutus siten kuin oikeudenkäymiskaaren 1 luvun 6 a ja 7 §:ssä säädetään, jollei hän ole vannonut valaa tai antanut vakuutusta aikaisemmin.

8 §

Esittelijät

Vakuutusosikeuden esittelijöitä ovat kansliapäällikkö, asessori ja vakuutusosikeussihteeri.

Myös vakuutusosikeustuomari voi toimia asian esittelijänä. Vakuutusosikeus voi määrätä esittelijäksi myös muun virkamiehen, jolla on soveltuva korkeakoulututkinto.

Kelpoisuusvaatimuksena kansliapäällikön, asessorin ja vakuutusosikeussihteerin virkaan

1...1..5.

on oikeustieteen kandidaatin tutkinto. Kansliapäällikön, asessorin ja vakuutusosikeussihteerin nimittää vakuutusosikeuden hallintoistunto.

2 luku

Asioiden käsittely vakuutusosikeudessa

9 §

Vakuutusosikeuden osastot

Vakuutusosikeus toimii osastoihin jakautuneena.

Osastoa johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa vakuutusosikeuden laamanni.

10 §

Vakuutusosikeuden ratkaisukokoonpano

Lainkäyttöasiat ratkaistaan istunnossa, jossa on puheenjohtajana vakuutusosikeuden ylituomari, laamanni tai vakuutusosikeustuomari ja muina jäseninä kaksi lakimiesjäsentä.

Asian käsittelyyn osallistuu yhden lakimiesjäsenen sijasta lääkärijäsenen, jos lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun. Muiden sivutoimisten jäsenten osallistumisesta asian käsittelyyn säädetään 11 ja 12 §:ssä.

Muusta toimenpiteestä kuin lopullisesta pääasiaratkaisusta vakuutusosikeus voi päättää ilman sivutoimisia jäseniä.

11 §

Työoloja tai yritystoimintaa tuntevat jäsenet

Vakuutusosikeudessa osallistuu tässä pykälässä tarkoitettujen asioiden käsittelyyn kaksi työelämän ja työmarkkinoiden tai yritystoiminnan olosuhteita tuntevaa jäsentä.

Heidät ja heidän varajäsenensä määrätään 1) edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen ehdotuksesta, kun on kysymys

a) yksityisoikeudellisissa työsuhteessa olevien työeläkeasioista;

b) tapaturmavakuutus- tai sotilastapaturma-
asioista; tai
c) työttömyyspäivärahasta,
työmarkkinatuesta, työvoimapolitiisesta
koulutuksesta, koulutuspäivärahasta,
aikuiskoulutuksesta, ylläpitokorvauksesta,
vuorottelukorvauksesta, palkkaturvasta,
erorahasta tai koulutukseen myönnettävästä
tuesta taikka siitä, että henkilön pääsy
työttömyyskassan jäseneksi on evätty tai
hänet on erotettu kassan jäsenyydestä;
2) kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja
kunnallisen pääsopimuksen 3 §:ssä
tarkoitettujen pääsopijajärjestöjen
ehdotuksesta, kun on kysymys kunnan
palveluksessa olevien ansioeläkeasioista;
3) valtion työmarkkinalaitoksen ja valtion
virkamiesten ja työntekijöiden edustavimpien
keskusjärjestöjen ehdotuksesta, kun on
kysymys valtion palveluksessa tai siihen
rinnastettavassa palveluksessa olevien
ansioeläkeasioista;
4) edustavimpien yrittäjäjärjestöjen
ehdotuksesta, kun on kysymys yrittäjien
ansioeläkeasioista; ja
5) edustavimpien maatalousyrittäjäjärjestöjen
ehdotuksesta, kun on kysymys
maatalousyrittäjien ja maatalousyrittäjien
tehtäviin rinnastettavissa tehtävissä
toimineiden ansioeläkeasioista.
Edellä 1 momentin 1—3 kohdassa
tarkoitetuissa asioissa käsittelyyn
osallistuvista mainitussa momentissa
tarkoitetuista jäsenistä toisen tulee olla
työnantajatahon ja toisen työntekijätahon
ehdotuksesta määrätty jäsen.

12 §

Sotilasvamman-asioita tuntevat jäsenet

Vakuutusoikeudessa osallistuu
sotilasvamman perusteella suoritettavaa
korvausta ja asevelvollisen kuoltua
suoritettavaa taloudellista tukea koskevien
asioiden käsittelyyn kaksi korvaussaaajien
oloja tuntevaa jäsentä tai yksi
korvaussaaajien oloja tunteva jäsen ja yksi
sotilasjäsen sen mukaan kuin asian laatu
edellyttää. Korvaussaaajien oloja tuntevat
jäsenet ja heidän varajäsenensä määrätään
korvaussaaajien edustavimpien

1...1..5.

keskusjärjestöjen ehdotuksesta ja
sotilasjäsenet puolustusministeriön
ehdotuksesta.

13 §

Vahvennettu istunto ja täysistunto

Ylituomari tai laamanni voi siirtää asian tai
siihen kuuluvan kysymyksen vahvennettuun
istuntoon, jossa on puheenjohtajana
ylituomari tai laamanni sekä jossa muina
jäseninä ovat asiaa aikaisemmin käsitelleet
jäsenet ja muut samalla osastolla toimivat
vakuutusoikeustuomarit ja osaston laamanni.
Vahvennettu istunto on päätösvaltainen, kun
vähintään kaksi kolmasosaa jäsenistä on
läsnä.

Ylituomari voi siirtää asian tai siihen
kuuluvan kysymyksen täysistuntoon, jossa
on puheenjohtajana ylituomari sekä jossa
muina jäseninä ovat vakuutusoikeuden
laamannit ja vakuutusoikeustuomarit.
Täysistuntoon osallistuu lääkärin, jos
lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian
ratkaisuun. Muut sivutoimiset jäsenet
osallistuvat täysistuntoon siten kuin 11 ja 12
§:ssä säädetään. Täysistunto on
pätösvaltainen, kun vähintään kaksi
kolmasosaa jäsenistä on läsnä.

Asian tai kysymyksen siirtämisestä
vahvennettuun istuntoon tai täysistuntoon
säädetään tarkemmin valtioneuvoston
asetuksella.

14 §

Hallintoistunto

Siitä, mitkä hallinto- ja talousasiat käsitellään
vakuutusoikeuden istunnossa, säädetään
valtioneuvoston asetuksella. Näitä asioita
käsiteltäessä vakuutusoikeuden
puheenjohtajana on ylituomari ja muina
jäseninä ovat vakinaiset laamannit ja
vakuutusoikeustuomarit, joista vähintään
neljän tulee olla saapuvilla.

Muut kuin vakuutusoikeuden istunnossa
käsiteltävät hallinto- ja talousasiat ratkaisee
ylituomari.

15 §

Määrääjäksi nimitetyn tuomarin osallistuminen asioiden käsittelyyn

Määrääjäksi nimitetty tuomari voi määrääjän päätyttyä edelleen osallistua jäsenenä sen asian käsittelyyn, jonka valmisteluun tai käsittelyyn hän on osallistunut aikana, joksi hänet on nimitetty.

16 §

Hallintolainkäyttölain soveltaminen

Asian käsittelyssä vakuutusoikeudessa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Mitä hallintolainkäyttölain 38 §:ssä säädetään suullisen käsittelyn toimittamisesta yksityisen asianosaisen pyynnöstä hallinto-oikeudessa, koskee suullisen käsittelyn toimittamista vakuutusoikeudessa.

17 §

Oikeudenkäynnin julkisuus

Asian käsittelyyn vakuutusoikeudessa sovelletaan oikeudenkäynnin julkisuudesta annettua lakia (945/1984). Suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin sellaisissa asioissa, joissa on säädetty salassapitovelvollisuus tai jotka vakuutusoikeus määrää käsiteltäviksi suljetuin ovin sillä perusteella, että julkisesta käsittelystä aiheutuisi asianosaiselle erityistä haittaa.

3 luku

Ylimääräinen muutoksenhaku

18 §

1....1..5.

Päätöksen poistaminen

Vakuutusoikeus voi poistaa lainvoimaisen päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi siten kuin siitä erikseen säädetään. Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määrääjän jälkeenkin tehdystä hakemuksesta.

Päätöksen poistamista koskeva hakemusasia ratkaistaan vakuutusoikeuden kolmijäsenisessä kokouksessa.

19 §

Päätöksen purkaminen

Korkein hallinto-oikeus voi purkaa vakuutusoikeuden päätöksen, jos asian käsittelyssä vakuutusoikeudessa on tapahtunut menettelyvirhe, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen. Päätöksen purkamisesta on tällöin muutoin voimassa, mitä siitä säädetään hallintolainkäyttölaissa. Muutoin vakuutusoikeuden toimivaltaan kuuluvassa asiassa ei sovelleta hallintolainkäyttölain 11 luvun säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta.

4 luku

Erinäiset säännökset

20 §

Virkasyyte

Vakuutusoikeuden ylituomaria, muuta jäsentä ja esittelijää syytetään virkarikoksesta Helsingin hovioikeudessa.

21 §

Vakuutusoikeuden oikeus saada tietoja ja virka-apua

Viranomaiset ja julkista tehtävää hoitavat yhteisöt sekä vakuutus- ja eläkelaitokset ovat salassapitosäännösten estämättä velvolliset pyynnöstä antamaan maksutta valitusasian käsittelyssä välttämättömiä tietoja sekä virka-

apua vakuutusoikeudelle. Vastaava velvollisuus on myös laillistetulla lääkärillä.

22 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Työskentelyn järjestämisestä vakuutusoikeudessa määrätään tarkemmin työjärjestyksessä, jonka vakuutusoikeus vahvistaa.

23 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tällä lailla kumotaan vakuutusoikeudesta 17 päivänä tammikuuta 1958 annettu laki (14/1958) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

24 §

Siirtymäsäännökset

Jos muualla laissa tai asetuksessa viitataan vakuutusoikeudesta annetun lain säännöksiin, viittauksen katsotaan tämän lain voimaan tultua tarkoittavan viittausta tähän lakiin.

Päätöksen purkamista koskevia 19 §:n säännöksiä ei sovelleta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun vakuutusoikeuden päätökseen.

2.

Laki**tuomareiden nimittämisestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuomareiden nimittämisestä 25 päivänä helmikuuta 2000 annetun lain (205/2000) 1 §:n 2 momentin 6 kohta, 10 §:n 1 momentin 3 kohta, 11 §:n 3 momentti, 17 §:n 2 momentti, 18 §:n 1 ja 3 momentti sekä 19 a §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 2 momentin 6 kohta, 10 §:n 1 momentin 3 kohta, 11 §:n 3 momentin suomenkielinen sanamuoto, 17 §:n 2 momentti ja 18 §:n 3 momentti laissa 1544/2001, 18 §:n 1 momentti laissa 1183/2000 ja 19 a §:n 1 momentti laissa 442/2001, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa tarkoitettuja tuomarinvirkoja ovat:

1...1..5.

6) vakuutus oikeuden ylituomarin, vakuutus oikeuden laamannin ja vakuutus oikeustuomarin virat;

10 §

Tuomioistuimen lausunnon antaminen

Tuomioistuimen lausunnon tuomarin viran täyttämistä koskevassa asiassa antaa:

3) vakuutus oikeus vakuutus oikeuslain (/) 14 §:n 1 momentissa tarkoitettussa kokoonpanossa;

11 §

Tuomareiden kelpoisuusvaatimukset ja nimitysperusteet

Hovioikeuden presidentiksi, hovioikeudenlaamanniksi, kärjäoikeuden laamanniksi, hallinto-oikeuden ylituomariksi, vakuutus oikeuden ylituomariksi, vakuutus oikeuden laamanniksi, työtuomioistuimen presidentiksi sekä markkinatuomioistuimen ylituomariksi voidaan nimittää henkilö, jolla on 1 momentissa säädettyjen edellytysten lisäksi johtamistaitoa.

17 §

Eräiden ylimpien tuomareiden nimittäminen määräajaksi

Korkein oikeus nimittää tuomarin määräajaksi hovioikeuden presidentin, työtuomioistuimen presidentin sekä kärjäoikeuden laamannin tehtävään. Korkein hallinto-oikeus nimittää tuomarin määräajaksi hallinto-oikeuden ylituomarin, markkinaoikeuden ylituomarin ja vakuutus oikeuden ylituomarin tehtävään.

18 §

1...1..5.

Muiden tuomareiden nimittäminen määräajaksi

Korkein oikeus nimittää vuodeksi tai sitä pidemmäksi määräajaksi hovioikeuden esityksestä tuomarin hovioikeuteen sekä kärjäoikeuden laamannin esityksestä tuomarin kärjäoikeuteen ja maa oikeusinsinööriin maa oikeutena toimivaan kärjäoikeuteen.

Korkein hallinto-oikeus nimittää vuodeksi tai sitä pidemmäksi määräajaksi hallinto-oikeuden esityksestä tuomarin hallinto-oikeuteen, markkinaoikeuden esityksestä tuomarin markkinaoikeuteen ja vakuutus oikeuden esityksestä tuomarin vakuutus oikeuteen. Hallinto-oikeuden ylituomari nimittää tuomarin hallinto-oikeuteen enintään kahden kuukauden määräajaksi ja hallinto-oikeus kahta kuukautta pidemmäksi määräajaksi. Markkinaoikeuden ylituomari nimittää tuomarin markkinaoikeuteen enintään kahden kuukauden määräajaksi ja markkinaoikeus kahta kuukautta pidemmäksi määräajaksi. Vakuutus oikeuden ylituomari nimittää tuomarin vakuutus oikeuteen enintään kahden kuukauden määräajaksi ja vakuutus oikeus kahta kuukautta pidemmäksi ajaksi.

19 a §

Esteettömän tuomarin määrääminen

Korkein oikeus voi tarvittaessa määrätä esteellisen tuomarin tilalle toisen kelpoisuusvaatimukset täyttävän tuomarin hovioikeuteen ja työtuomioistuimeen. Korkein hallinto-oikeus voi vastaavasti määrätä tuomarin hallinto-oikeuteen, markkinaoikeuteen ja vakuutus oikeuteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

3.

Laki**eläkkeensaajien asumistukilain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetun eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) 10 §, sellaisena kuin on laissa 887/1994 ja 981/1996, seuraavasti:

<p style="text-align: center;">10 §</p> <p>Muutoksen hakemisesta eläkkeensaajien asumistukea koskevaan päätökseen on voimassa, mitä kansaneläkelain 8 luvussa säädetään muutoksenhausta eläkelaitoksen päätökseen.</p>	<p style="text-align: right;">_____</p> <p>Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 . Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun tarkastuslautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.</p>
--	--

4.

Laki**kansaneläkelain 73 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 73 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 886/1994, seuraavasti:

<p style="text-align: center;">73 §</p> <p>-----</p> <p>Tarkastuslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.</p> <p>-----</p>	<p style="text-align: right;">_____</p> <p>Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 . Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun tarkastuslautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.</p>
---	--

5.

Laki**koulutus- ja erorahastosta annetun lain 3 b ja 3 d §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan koulutus- ja erorahastosta 15 päivänä kesäkuuta 1990 annetun lain (537/1990) 3 b §:n 3 momentti ja 3 d §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1650/1992, seuraavasti:

3 b §

Muutoksenhaku

—————
Työttömyysturvalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen.

hakemuksesta tai rahaston esityksestä asianosaista kuultuaan poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Jos on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, rahasto voi uuden selvityksen perusteella aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä käsitellä asian uudelleen.

3 d §

Päätöksen poistaminen ja uudelleen käsittely

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen, vakuutusoikeus voi asianosaisen

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun työttömyysturvalautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

6.

Laki**lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain 9 ja 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta 10 päivänä tammikuuta 1997 annetun lain (48/1997) 9 §:n 1 ja 3 momentti sekä 14 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 344/2001, seuraavasti:

9 §

Muutoksenhaku

Koulumatkatukea koskevaan Kansaneläkelaitoksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla opintotuen

muutoksenhakulautakuntaan. Lautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen.

—————
Jos valitus on saapunut 2 momentissa säädetyin määräajan jälkeen, muutoksenhakulautakunta tai vakuutusoikeus

1...1..5.

voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

takaisinperinnästä, itseoikaisusta, päätöksen poistamisesta, tietojen käytöstä, salassapitovelvollisuudesta, ulosmittaus- ja siirtokiellosta sekä rahoituksesta.

14 §

Viittaussäännös

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan soveltuvin osin, mitä opintotukilaissa säädetään opintotuen toimeenpanosta, tarkistamisesta ja keskeyttämisestä,

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun opintotuen muutoksenhakulautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

7.

Laki

sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 7 ja 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille 17 päivänä tammikuuta 1991 annetun lain (118/1991) 7 §:n 3 momentti ja 8 §:n 2 momentti seuraavasti:

7 §

Tapaturmalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen.

aikaisemman lainvoimaisen päätöksen ja määrätä aiheettomasti maksetun päivärahan maksettavaksi takaisin.

8 §

Jos päivärahan myöntäminen on perustunut korvauksensaajan vilpilliseen menettelyyn, vakuutusosoikeus voi maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta korvauksensaajaa kuultuaan poistaa

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Haettaessa ennen lain voimaantuloa annettuun tapaturmalautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

1...1..5.

8.

Laki**palkkaturvalain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä marraskuuta 1998 annetun palkkaturvalain (866/1998) 26 §:n 2 momentti ja
lisätään 26 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

26 §

Hallintovalitus

 Työttömyysturvalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen. Päätöksen tiedoksisaantia koskee, mitä 1 momentissa säädetään. Ylimääräisestä muutoksenhausta palkkaturva-asiassa annettuun 1 tai 2

momentissa tarkoitettuun päätökseen on voimassa, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 11 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .
 Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun _____ työttömyysturvalautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

9.

Laki**merimiesten palkkaturvalain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä joulukuuta 2000 annetun merimiesten palkkaturvalain (1108/2000)
 24 §:n 2 momentti ja
lisätään 24 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

24 §

Hallintovalitus

palkkaturva-asiassa annettuun 1 tai 2
 momentissa tarkoitettuun päätökseen on
 voimassa, mitä hallintolainkäyttölain
 (586/1996) 11 luvussa säädetään.

 Työttömyysturvalautakunnan päätökseen saa
 hakea muutosta valittamalla
 vakuutusosoikeuteen. Päätöksen tiedoksisaantia
 koskee, mitä 1 momentissa säädetään
 palkkaturvapäätöksen tiedoksisaannista.
 Ylimääräisestä muutoksenhausta

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 200 .
 Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa
 annettuun työttömyysturvalautakunnan
 päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa
 voimassa olleita säännöksiä.

10.**Laki****tapaturmavakuutuslain 43 ja 53 d §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 43 §:n 1 momentti ja 53 d §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 43 §:n 1 momentti laissa 948/1992 ja 53 d §:n 2 momentti laissa 893/1994, seuraavasti:

43 §

Kun vakuutuslaitokselle on tehty ilmoitus työtapaturmasta ja oikeus korvaukseen on riidaton, mutta vakuutuslaitos katsoo korvausvelvollisuuden kuuluvan toiselle vakuutuslaitokselle, on ensiksi mainittu vakuutuslaitos velvollinen viipymättä korvausvelvollisen vakuutuslaitoksen puolesta suorittamaan asianomaiselle korvauksen ennakkona määrän, joka suuruudeltaan likimääräisesti vastaa korvauksen määrää. Jollei päästä yksimielisyyteen siitä, mikä vakuutuslaitos on korvausvelvollinen, on tämä kysymys alistettava tapaturmalautakunnan ratkaistavaksi. Tapaturmalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen.

53 d §

Ylimääräisestä muutoksenhausta korkeimman oikeuden päätökseen on lisäksi voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ylimääräisessä muutoksenhaussa ennen lain voimaantuloa annettuun päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

11.**Laki****rikosvahinkolain 27 §:n 3 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan 21 päivänä joulukuuta 1973 annetun rikosvahinkolain (935/1973) 27 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 973/1981.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ylimääräisessä muutoksenhaussa ennen lain voimaantuloa annettuun päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

12.

Laki

sotilasvammalain 25 §:n 3 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Tällä lailla kumotaan 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain (404/1948) 25 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1225/1993.

2 §
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .
Ylimääräisessä muutoksenhaussa ennen lain voimaantuloa annettuun päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 23 päivänä elokuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

tuomareiden nimittämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuomareiden nimittämisestä 25 päivänä helmikuuta 2000 annetun lain (205/2000) 1 §:n 2 momentin 6 kohta, 10 §:n 1 momentin 3 kohta, 11 §:n 3 momentti, 17 §:n 2 momentti, 18 §:n 1 ja 3 momentti sekä 19 a §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 2 momentin 6 kohta, 10 §:n 1 momentin 3 kohta, 11 §:n 3 momentin suomenkielinen sanamuoto, 17 §:n 2 momentti ja 18 §:n 3 momentti laissa 1544/2001, 18 §:n 1 momentti laissa 1183/2000 ja 19 a §:n 1 momentti laissa 442/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa tarkoitettuja tuomarinvirkoja ovat:

6) vakuutusosoikeuden vakuutusylituomarin, vanhemman vakuutustuomarin ja nuoremman vakuutustuomarin virat;

10 §

Tuomioistuimen lausunnon antaminen

Tuomioistuimen lausunnon tuomarin viran täyttämistä koskevassa asiassa antaa:

3) vakuutusosoikeus vakuutusosoikeudesta annetun lain (14/1958) 5 §:n 4 momentissa tarkoitettussa kokoonpanossa;

1...1..5.

Tässä laissa tarkoitettuja tuomarinvirkoja ovat:

6) vakuutusosoikeuden *ylituomarin,* vakuutusosoikeuden *laamannin* ja vakuutusosoikeustuomarin virat;

10 §

Tuomioistuimen lausunnon antaminen

Tuomioistuimen lausunnon tuomarin viran täyttämistä koskevassa asiassa antaa:

3) vakuutusosoikeus *vakuutusosoikeuslain (/) 14 §:n 1 momentissa* tarkoitettussa kokoonpanossa;

11 §

Tuomareiden kelpoisuusvaatimukset ja nimitysperusteet

Hovioikeuden presidentiksi, hovioikeudenlaamanniksi, käräjäoikeuden laamanniksi, hallinto-oikeuden ylituomariksi, vakuutusylituomariksi, työtuomioistuimen presidentiksi sekä markkinatuomioistuimen ylituomariksi voidaan nimittää henkilö, jolla on 1 momentissa säädettyjen edellytysten lisäksi johtamistaitoa.

Hovioikeuden presidentiksi, hovioikeudenlaamanniksi, käräjäoikeuden laamanniksi, hallinto-oikeuden ylituomariksi, vakuutuslaitoksen ylituomariksi, työtuomioistuimen laamanniksi, työtuomioistuimen presidentiksi sekä markkinatuomioistuimen ylituomariksi voidaan nimittää henkilö, jolla on 1 momentissa säädettyjen edellytysten lisäksi johtamistaitoa.

17 §

Eräiden ylimpien tuomareiden nimittäminen määräajaksi

Korkein oikeus nimittää tuomarin määräajaksi hovioikeuden presidentin, vakuutuslaitoksen vakuutusylituomarin, työtuomioistuimen presidentin sekä käräjäoikeuden laamannin tehtävään. Korkein hallinto-oikeus nimittää tuomarin määräajaksi hallinto-oikeuden ylituomarin ja markkinaoikeuden ylituomarin tehtävään.

Korkein oikeus nimittää tuomarin määräajaksi hovioikeuden presidentin, työtuomioistuimen presidentin sekä käräjäoikeuden laamannin tehtävään. Korkein hallinto-oikeus nimittää tuomarin määräajaksi hallinto-oikeuden ylituomarin, markkinaoikeuden ylituomarin ja vakuutuslaitoksen ylituomarin tehtävään.

18 §

Muiden tuomareiden nimittäminen määräajaksi

Korkein oikeus nimittää vuodeksi tai sitä pidemmäksi määräajaksi hovioikeuden esityksestä tuomarin hovioikeuteen, käräjäoikeuden laamannin esityksestä tuomarin käräjäoikeuteen ja

1....1..5.

18 §

Muiden tuomareiden nimittäminen määräajaksi

Korkein oikeus nimittää vuodeksi tai sitä pidemmäksi määräajaksi hovioikeuden esityksestä tuomarin hovioikeuteen sekä käräjäoikeuden laamannin esityksestä tuomarin käräjäoikeuteen ja

maaoikeusinsinöörin maaoykeutena
toimivaan käräjöoykeuteen sekä
vakuutusoykeuden esityksestä tuomarin
vakuutusoykeuteen.

Korkein hallinto-oykeus nimittää vuodeksi tai sitä pidemmäksi määröajaksi hallinto-oykeuden esityksestä tuomarin hallinto-oykeuteen ja markkinaoykeuden esityksestä markkinaoykeuteen. Hallinto-oykeuden ylituomari nimittää tuomarin hallinto-oykeuteen enintään kahden kuukauden määröajaksi ja kahta kuukautta pidemmäksi määröajaksi hallinto-oykeus. Markkinaoykeuden ylituomari nimittää tuomarin markkinaoykeuteen enintään kahden kuukauden määröajaksi ja markkinaoykeus kahta kuukautta pidemmäksi määröajaksi.

19 a §

Esteettömän tuomarin määröäminen

Korkein oykeus voi tarvittaessa määröätä esteellisen tuomarin tilalle toisen kelpoisuusvaatimukset täyttävän tuomarin hovioykeuteen ja erityistuomioistuimeen. Korkein hallinto-oykeus voi vastaavasti määröätä tuomarin hallinto-oykeuteen.

1...1..5.

maaoikeusinsinöörin maaoykeutena
toimivaan käräjöoykeuteen.

Korkein hallinto-oykeus nimittää vuodeksi tai sitä pidemmäksi määröajaksi hallinto-oykeuden esityksestä tuomarin hallinto-oykeuteen, markkinaoykeuden esityksestä tuomarin markkinaoykeuteen ja vakuutusoykeuden esityksestä tuomarin vakuutusoykeuteen. Hallinto-oykeuden ylituomari nimittää tuomarin hallinto-oykeuteen enintään kahden kuukauden määröajaksi ja hallinto-oykeus kahta kuukautta pidemmäksi määröajaksi. Markkinaoykeuden ylituomari nimittää tuomarin markkinaoykeuteen enintään kahden kuukauden määröajaksi ja markkinaoykeus kahta kuukautta pidemmäksi määröajaksi. Vakuutusoykeuden ylituomari nimittää tuomarin vakuutusoykeuteen enintään kahden kuukauden määröajaksi ja vakuutusoykeus kahta kuukautta pidemmäksi ajaksi.

19 a §

Esteettömän tuomarin määröäminen

Korkein oykeus voi tarvittaessa määröätä esteellisen tuomarin tilalle toisen kelpoisuusvaatimukset täyttävän tuomarin hovioykeuteen ja työtuomioistuimeen. Korkein hallinto-oykeus voi vastaavasti määröätä tuomarin hallinto-oykeuteen, markkinaoykeuteen ja vakuutusoykeuteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
200 .

3.

Laki**eläkkeensaajien asumistukilain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetun eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) 10 §, sellaisena kuin on laeissa 887/1994 ja 981/1996, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 §
 Kansaneläkelaitoksen eläkkeensaajien asumistukea koskevaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta kirjallisella valituksella. Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla muutoin kuin takaisinperinnän osalta.

Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan soveltuvin osin, mitä siitä kansaneläkelain 8 luvussa säädetään. Lainvoimaisen päätöksen poistamista koskevan esityksen tai hakemuksen tutkii kuitenkin kansaneläkelain 74 §:n 1 momentissa mainitun vakuutusosasto sijasta tarkastuslautakunta, joka voi, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Ehdotus

10 §
Muutoksen hakemisesta eläkkeensaajien asumistukea koskevaan päätökseen on voimassa, mitä kansaneläkelain 8 luvussa säädetään muutoksenhausta eläkelaitoksen päätökseen.

_____ päivä
 Tämä laki tulee voimaan _____
 kuuta 200 .

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun tarkastuslautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4.

Laki**kansaneläkelain 73 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 73 §:n 2 momentti,
 sellaisena kuin se on laissa 886/1994, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

73 §

 Tarkastuslautakunnan päätökseen
 tyytymätön saa hakea siihen muutosta
 vakuutusosoikeudelta kirjallisella valituksella,
 jos päätös koskee oikeutta eläkkeeseen tai
 hoitotukea taikka takaisinperintää.
 Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea
 muutosta valittamalla.

 Tarkastuslautakunnan päätökseen *saa hakea*
muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen.
 Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea
 muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan *päivänä*
kuuta 200 .
Haettaessa muutosta ennen lain
voimaantuloa *annettuun*
tarkastuslautakunnan *päätökseen*
sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa
olleita säännöksiä.

5.

Laki**koulutus- ja erorahastosta annetun lain 3 b ja 3 d §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan koulutus- ja erorahastosta 15 päivänä kesäkuuta 1990 annetun lain (537/1990) 3 b §:n 3 momentti ja 3 d §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1650/1992, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 b §

Muutoksenhaku

 Työttömyysturvalautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

 Työttömyysturvalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen.

3 d §

3 d §

Päätöksen poistaminen ja uudelleen käsittely

Päätöksen poistaminen ja uudelleen käsittely

Jos koulutus- ja erorahaston tai työttömyysturvalautakunnan lainvoimainen päätös on perustunut väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen, työttömyysturvalautakunta voi asianosaisen hakemuksesta taikka rahaston esityksestä asianosaista kuultuaan poistaa rahaston tai oman päätöksensä ja *ottaa tai* määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Jos on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, rahasto voi uuden selvityksen perusteella käsitellä asian uudelleen *myös työttömyysturvalautakunnan* aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä.

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen, *vakuutusoikeus* voi asianosaisen hakemuksesta tai rahaston esityksestä asianosaista kuultuaan poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Jos on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, rahasto voi uuden selvityksen perusteella aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä käsitellä asian uudelleen.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun työttömyysturvalautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

6.

Laki

lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain
9 ja 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta 10 päivänä tammikuuta 1997 annetun lain (48/1997) 9 §:n 1 ja 3 momentti sekä 14 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 344/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 §

Muutoksenhaku

Koulumatkatukea koskevaan Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta opintotuen muutoksenhakulautakunnalta. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Jos opintotuen muutoksenhakulautakunnalle annettava valitus on saapunut 2 momentissa säädetyn määräajan jälkeen, muutoksenhakulautakunta voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

14 §

Viittaussäännös

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan soveltuvin osin, mitä opintotukilaissa (65/1994) säädetään opintotuen toimeenpanosta, tarkistamisesta ja keskeyttämisestä, takaisinperinnästä, itseoikaisusta, päätöksen poistamisesta, tietojen käytöstä,

1...1..5.

Ehdotus

9 §

Muutoksenhaku

Koulumatkatukea koskevaan Kansaneläkelaitoksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla opintotuen muutoksenhakulautakuntaan. *Lautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen.*

Jos valitus on saapunut 2 momentissa säädetyn määräajan jälkeen, muutoksenhakulautakunta *tai vakuutusoikeus* voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

14 §

Viittaussäännös

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan soveltuvin osin, mitä opintotukilaissa säädetään opintotuen toimeenpanosta, tarkistamisesta ja keskeyttämisestä, takaisinperinnästä, itseoikaisusta, päätöksen poistamisesta, tietojen käytöstä, salassapitovelvollisuudesta, ulosmittaus- ja

Voimassa oleva laki

salassapitovelvollisuudesta, ulosmittaus- ja siirtokiellosta sekä rahoituksesta. Lainvoimaisen päätöksen poistamista koskevan esityksen tai hakemuksen ratkaisee kuitenkin opintotukilain 31 §:n 1 momentissa mainitun vakuutusoikeuden sijasta opintotuen muutoksenhakulautakunta.

Ehdotus

siirtokiellosta sekä rahoituksesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 200 .

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun opintotuen muutoksenhakulautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

7.

Laki**sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 7 ja 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille 17 päivänä tammikuuta 1991 annetun lain (118/1991) 7 §:n 3 momentti ja 8 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Tapaturmalautakunnan antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tapaturmalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen.

8 §

Jos päivärahan myöntäminen on perustunut korvauksensaajan vilpilliseen menettelyyn, tapaturmalautakunta voi maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta korvauksensaajaa kuultuaan poistaa aikaisemman lainvoimaisen päätöksen ja määrätä aiheettomasti maksetun päivärahan takaisin maksettavaksi.

Jos päivärahan myöntäminen on perustunut korvauksensaajan vilpilliseen menettelyyn, *vakuutusoikeus* voi maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta korvauksensaajaa kuultuaan poistaa aikaisemman lainvoimaisen päätöksen ja määrätä aiheettomasti maksetun päivärahan maksettavaksi takaisin.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun tapaturmalautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

8.

Laki**palkkaturvalain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä marraskuuta 1998 annetun palkkaturvalain (866/1998) 26 §:n 2 momentti ja
lisätään 26 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 §

Hallintovalitus

Työttömyysturvalautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta 1 momentissa säädetyssä ajassa työttömyysturvalautakunnan päätöksestä tiedon saatuaan.

Työttömyysturvalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen. Päätöksen tiedoksisaantia koskee, mitä 1 momentissa säädetään.

Ylimääräisestä muutoksenhausta palkkaturva-asiassa annettuun 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen on voimassa, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 11 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun työttömyysturvalautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

9.

Laki**merimiesten palkkaturvalain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä joulukuuta 2000 annetun merimiesten palkkaturvalain (1108/2000)
 24 §:n 2 momentti ja
lisätään 24 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 §

Hallintovalitus

 Työttömyysturvalautakunnan päätökseen
 tyytymätön saa hakea muutosta
 korkeimmalta hallinto-oikeudelta 1
 momentissa säädetystä ajassa
 työttömyysturvalautakunnan päätöksestä
 tiedon saatuaan.

 Työttömyysturvalautakunnan päätökseen
 saa hakea muutosta valittamalla
 vakuutusosastoeseen. Päätöksen
 tiedoksisaantia koskee, mitä 1 momentissa
 säädetään palkkaturvapäätöksen
 tiedoksisaannista.
 Ylimääräisestä muutoksenhausta
 palkkaturva-asiassa annettuun 1 tai 2
 momentissa tarkoitettuun päätökseen on
 voimassa, mitä hallintolainkäyttölain
 (586/1996) 11 luvussa säädetään.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 200 .
 Haettaessa muutosta ennen lain
 voimaantuloa annettuun
 työttömyysturvalautakunnan päätökseen
 sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa
 olleita säännöksiä.

10.

Laki**tapaturmavakuutuslain 43 ja 53 d §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 43 §:n 1 momentti ja 53 d §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 43 §:n 1 momentti laissa 948/1992 ja 53 d §:n 2 momentti laissa 893/1994, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

43 §
Kun vakuutuslaitokselle on tehty ilmoitus työtapaturmasta ja oikeus korvaukseen on riidaton, mutta vakuutuslaitos katsoo korvausvelvollisuuden kuuluvan toiselle vakuutuslaitokselle, on ensiksi mainittu vakuutuslaitos velvollinen viipymättä korvausvelvollisen vakuutuslaitoksen puolesta suorittamaan asianomaiselle korvauksen ennakkona määrän, joka suuruudeltaan likimääräisesti vastaa korvauksen määrää. Jollei päästä yksimielisyyteen siitä, mikä vakuutuslaitos on korvausvelvollinen, on tämä kysymys alistettava tapaturmalautakunnan ratkaistavaksi. Tapaturmalautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Ehdotus

43 §
Kun vakuutuslaitokselle on tehty ilmoitus työtapaturmasta ja oikeus korvaukseen on riidaton, mutta vakuutuslaitos katsoo korvausvelvollisuuden kuuluvan toiselle vakuutuslaitokselle, on ensiksi mainittu vakuutuslaitos velvollinen viipymättä korvausvelvollisen vakuutuslaitoksen puolesta suorittamaan asianomaiselle korvauksen ennakkona määrän, joka suuruudeltaan likimääräisesti vastaa korvauksen määrää. Jollei päästä yksimielisyyteen siitä, mikä vakuutuslaitos on korvausvelvollinen, on tämä kysymys alistettava tapaturmalautakunnan ratkaistavaksi. Tapaturmalautakunnan päätökseen *saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen.*

53 d §

Ylimääräisestä muutoksenhausta on lisäksi voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädetään.

Ylimääräisestä muutoksenhausta *korkeimman oikeuden päätökseen* on lisäksi voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ylimääräisessä muutoksenhaussa ennen lain voimaantuloa annettuun päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

1...1.5.